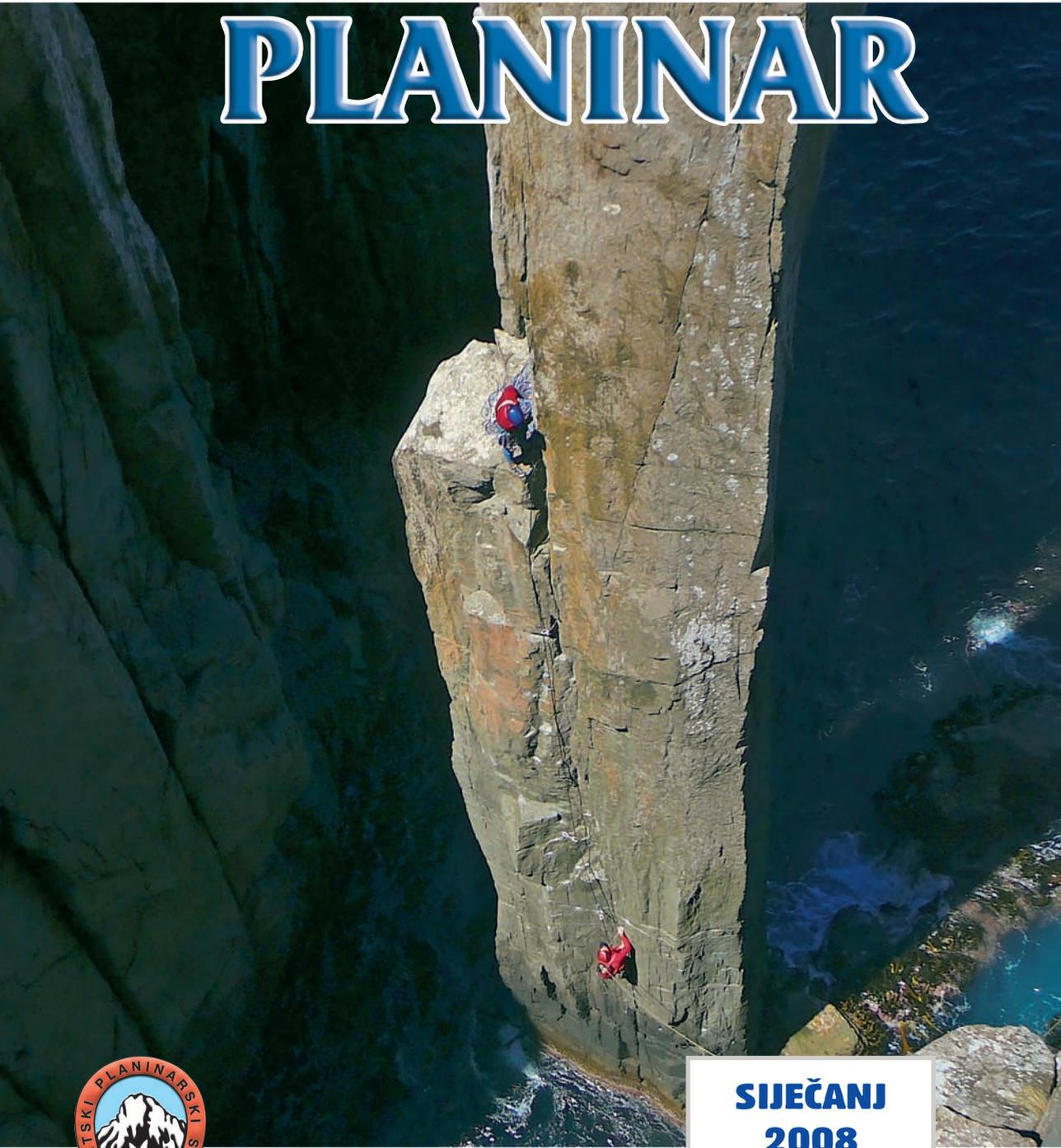

HRVATSKI **110** GODINA **100** GODIŠTA PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

SIJEČANJ
2008

1

»HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u **11 brojeva** godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izašao je **1. lipnja 1898.** Časopis je od 1949. do 1991. godine izlazio pod imenom »Naše planine«.

PRETPLATA za 2008. godinu iznosi **140 kuna** (za inozemstvo **35 eura**). Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan **Vaš pretplatnički broj**. Pretplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236**, također uz poziv na pretplatnički broj.

VAŠ PRETPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti naznak o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u HPS-u (2).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za pretplatu na časopis »Hrvatski planinar«, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primiti svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je **15 kuna** (+ poštarina).

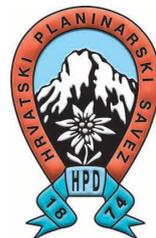
CJENIK OGLAŠAVANJA šaljemo zainteresiranima na zahtjev.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. **Prednost imaju** prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim i većim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata!). Podrobnije upute nalaze se na web-stranici časopisa.

STAVOVI I MIŠLJENJA izneseni u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

WEB-STRANICA ČASOPISA:

www.plsavez.hr/HP

NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

PRETPLATA I INFORMACIJE

Ured Hrvatskog planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

UREDNIŠTVO

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar
Palmotičeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
mob.: 091/51-41-740
tel.: 01/48-17-314

UREDNIČKI ODBOR

Damir Bajš
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
Željka Kasapović
Zdenko Kristijan
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
Željko Poljak
Robert Smolec

LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

GRAFIČKA PRIPREMA

Alan Čaplar

TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

2

»Hrvatski planinar« –
100 godišta i 110 godina

12

Hrvatski planinarski
savez u 2007. godini

22

Pireneji – dostižni
ledeni vrhunci

26

Na Säuleck!

TEMA BROJA

100. godišta i 110. obljetnica izlaska
prvog broja »Hrvatskog planinara

SADRŽAJ

»Hrvatski planinar« – stoljetna tradicija	2
Alan Čaplar	
Hrvatski planinarski savez u 2007. godini	12
Darko Berljak	
Najbolji u prošloj godini	20
Pireneji – dostižni ledeni vrhunci.....	22
Branko Meštrić	
Na Säuleck (3087 m)!	26
Damir Bajs	
Jedna noć u Paklenici	28
Tomislav Juzbašić	
Diviti se znači živjeti!.....	32
Blaž Tota	
Planinarske kuće	34
Planinarski tisak	35
Zaštita prirode	38
Vijesti	39
Kalendar akcija	40

SLIKA NA NASLOVNICI

Prva dužina u 70 metara visokom
i 4 širokom otoku–stijeni Totem
Pole u Tasmanijskom moru

foto: Darko Berljak

»Hrvatski planinar« – stoljetna tradicija

100. godište i 110 godina od prvog broja »Hrvatskog planinara«

Alan Čaplar, urednik »Hrvatskog planinara«

Naša se zemlja može s punim pravom ponositi izuzetnom planinarskom tradicijom, koja je od najranijih dana bila nedjeljiv dio hrvatske kulture. Još davno prije nego što se planinarstvo počelo razvijati kao organizirani pokret ljubitelja planina, brojni su istraživači obilazili hrvatske planine i na različite načine bilježili svoja zapažanja, otkrivajući tako javnosti skrivene ljepote Hrvatske. Već je 1536. godine u velikom djelu i ujedno prvom

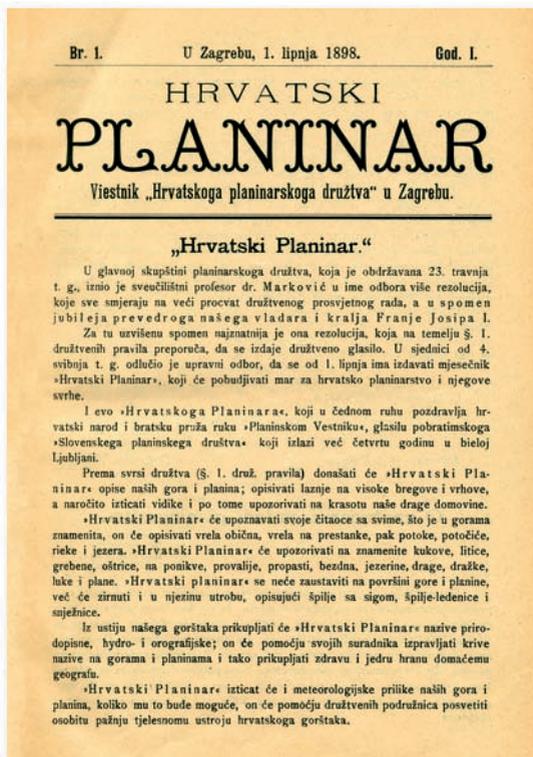
hrvatskom romanu »Planine« Petar Zoranić Ninjanin ostavio pisani trag o uspinjanju na planinske visove. Ta knjiga može se smatrati i prvom planinarskom knjigom na svijetu, jer je napisana 19 godina prije tiskanja Gesnerove knjige »Pilatus«, koju neki europski narodi smatraju najstarijom takvom knjigom.

Mnogo poslije, 1843. godine, ilirka Dragojla Jarnević, u svojem je dnevniku opisala svoj penjački podvig kada se kroz stijenu Okića

uspela do stare gradine na vrhu. Njezin uspon prvi je zabilježeni penjački uspon kroz stijenu i može se smatrati pretečom alpinizma u Hrvatskoj. Osobni dnevnik koji je vodila nije samo vrijedan dokument o životu autorice, već i vješto pisano književno djelo iznimnog kulturnog značenja.

Osnutkom Hrvatskog planinarskog društva 1874. godine, Hrvati su postali deveti narod svijeta sa svojim planinarskim društvom, a pokretanjem časopisa »Hrvatski planinar« 1898. godine dali su svojem djelovanju trajan pečat i ostavili nam opipljiv trag o svojim otkrićima, postignućima i doživljajima. Danas, poslije 110 godina, časopis »Hrvatski planinar« najstariji je hrvatski časopis iz područja fizičke kulture i jedan od najstarijih planinarskih časopisa na svijetu. Tradicija te istraživački i književni dosezi koje »Hrvatski planinar« baštini od planinara s kraja 19. i početka 20. stoljeća, svrstava ga u red časopisa koji su postali pisano kulturno dobro. Časopis od samih svojih početaka, pa do danas, objavljuje književne priloge, ponajviše putopisnog karaktera, zatim ekspedicijske izvještaje, stručne članke, posebno s područja

Prvi broj izašao je 1. lipnja 1898.

»Hrvatski planinar« najstariji je hrvatski časopis iz područja fizičke kulture i jedan od najstarijih europskih planinarskih časopisa

speleologije, alpinizma, zaštite prirode, teorije i ideologije.

Ljudi koji su se uspinjali na planine i s njih silazili, svojim su zapažanjima i iskustvima zabilježenim u »Hrvatskom planinaru« planine učinili pristupačnijima i zanimljivijima, no najveća vrijednost časopisa nesumnjivo je ljudski iskren i izravan izričaj kojim planinari svih generacija u njemu pišu o onome što vide i doživljavaju u planinama.

Kako je počelo

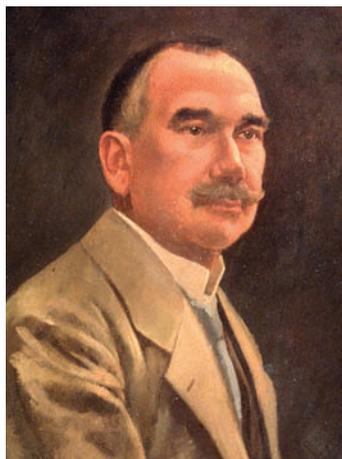
Kraj 19. stoljeća u austrougarskoj državi bio je vrlo plodno znanstveno i kulturno doba, ujedno i vrlo plodno doba za razvitak planinarstva, pa nije neobično da je već tada Hrvatska išla ukorak s europskim planinarskim zbivanjima i trendovima. Godine 1874. osnovano je u Zagrebu Hrvatsko planinsko društvo (HPD),

koje je vrlo brzo započelo s organiziranim istraživanjem i upoznavanjem hrvatskih planina. U početku se, dakako, planinarenjem bavilo vrlo malo ljudi, no njihovi rezultati su i današnjeg gledišta vrlo vrijedni.

U 25. godini rada HPD je odlučio pokrenuti izdavanje svojega časopisa. Izdavanje je potaknuo književnik, pjesnik i profesor Franjo Marković predloživši na skupštini HPD-a 23. travnja 1898. »da se u prilog trajnom pobuđivanju mara za planinarstvo i njegove svrhe izradi osnovu i priredi građu za izdavanje društvenog lista.« Da je njegova inicijativa naišla na dobar odjek svjedoči činjenica da je odbor HPD-a već 4. svibnja zaključio da se od mjeseca lipnja počne izdavati mjesečnik »Hrvatski planinar«, da se prvi broj tiska u nakladi od 1000 primjerala te za urednika izabrao tada već iskusnog putopisca i publicista Dragutina Hirca.

Franjo Marković, istaknuti književnik koji je inicirao izlaženje »Hrvatskog planinara«

Znameniti publicist i botaničar **Dragutin Hirc** – prvi urednik »Hrvatskog planinara«

Osim uređivanjem časopisa, **Vjekoslav Novotni** zadužio nas je »Vodičem u goru zagrebačku«

Na kraju 19. i u prvju polovici 20. stoljeća, prevladavao je u časopisu znanstveno-popularni stil budući da je planinarstvo tada bilo usmjereno na istraživanje dotad nepoznatih krajeva Hrvatske

Dragutin Hirc zanimljiva je planinarska i povijesna ličnost. Bio je jedan od najplodnijih publicista svoga doba s više od 1000 objavljenih članaka, a svoje je ime ovjekovječio s nekoliko knjiga sabranih putopisa koje su u ono doba bile najviši grafički domet. Iako nije imao fakultetsku naobrazbu, zahvaljujući svojem entuzijazmu Hirc je postao jedan od naših najuglednijih botaničara. Svoje poznavanje naše zemlje okrunio je 1905. godine monumentalnim djelom Prirodni zemljopis Hrvatske (720 stranica!).

Govoreći o početcima »Hrvatskog planinara« u tadašnjem europskom kontekstu, treba reći da je tri godine prije u Ljubljani započeo izlaziti »Planinski vestnik«, koji i danas izlazi kao glasilo Planinske zveze Slovenije. Nema sumnje da je izlaženje »Planinskog vestnika« bilo jedan od poticaja da HPD u Zagrebu počne izdavati svoj časopis. Slovenski planinarski časopis već u ono doba zasigurno je bio svojevrsan uzor za »Hrvatski planinar«. Ipak, unatoč uzorima, kada je 1. lipnja 1898. godine izašao prvi broj časopisa »Hrvatski planinar« bio je to izuzetan izdavački i kulturni pothvat. I danas, kada je planinara mnogo više nego što ih je bilo u ono doba i kada je grafička i tiskar-

ska tehnologija neusporedivo naprednija, izdavanje časopisa je složen proces koji zahtijeva dosta rada i znanja.

Na prvim stranicama prvog broja predstavljen je program časopisa, koji do danas nije izgubio na aktualnosti: »*I evo 'Hrvatskog planinara' koji u čednom ruhu pozdravlja hrvatski narod i bratsku pruža ruku 'Planinskom vestniku', glasilu pobratimskoga 'Slovenskega planinskoga društva', koji izlazi već četvrtu godinu u bijeloj Ljubljani. Prema svrsi društva donášati će HP opise naših gora i planina; opisivati laznje na visoke bregove i vrhove, a naročito izticitati vidike i po tome upozorivati na krasotu naše drage domovine (...) svrtiti će svoju pozornost flori i fauni... donášati životopise domaćih i stranih čuvenih planinara (...) pratiti rad slavenskih planinarskih društava, u prvome redu susjednih, te će živom rieči nastojati, da se što prije ustroje društva u Dalmaciji, Bosni, Hercegovini i Istriji (...) pribirati planinarsku građu ... nastojati da svojim radom obogaćuje duh uzvišenim idejama, da razvija u njemu pravi idealizam i da uzgaja spram drage i preliepe nam domovine u srcima žarki patriotizam.*«. Pokretač časopisa Franjo Marković javio se u prvom broju HP-a pjesmom

»Pozdrav Triglavu sa zagrebačkog Sljemena«, nadahnutom vidikom sa sljemenske piramide koji je jednog jutra sezao do Triglava.

Transformacija časopisa

Izdavanje časopisa nije išlo glatko. Neki su brojevi imali više, neki manje stranica, a zbog teškoća s izdavanjem sredinom 1901. godine časopis je postao dvomjesečnik. Kada se Hirc umorio, 1904. godine urednikom je postao Vjekoslav Novotni, zagrebački gimnazijski profesor i zaljubljenik u Medvednicu. Za razliku od Hirca, on je sve svoje slobodno vrijeme posvetio HPD-u: bio je član od osnutka, dugo godina tajnik i širokogrudni mecena, tako da je »Hrvatski planinar« u njegovo doba doista postao odraz društvenoga rada.

Godine 1907. izdan je jedinstven sedmobroj 5 – 12 (na 20 stranica), a nakon toga časopis je nastavio izlaziti kao prilog Obzorova »Vienca« pod naslovom »Planinarski list« (opet kao mjesječnik). »Obzor« je u to doba bio jedan od najznačajnijih hrvatskih listova i odigrao je vrlo važnu ulogu u razvitku književnosti prije Prvog svjetskog rata. U to vrijeme uređivao ga je književnik prof. Josip Pasarić, budući predsjednik HPD-a i kasnije urednik »Hrvatskog planinara«. Nakon četiri godine izlaženja pod okriljem »Vienca«, »Hrvatski planinar« se 1914. godine

ponovno osamostalio, no nakon 7 brojeva pod uredništvom Josipa Poljaka časopis je zbog ratnih okolnosti ponovno prestao izlaziti.

»Hrvatski planinar« je od početka pratio život HPD-a i poslije PSH-a, a danas HPS-a, i bio svjedok svih transformacija planinarstva na našim prostorima. U prvom razdoblju organiziranog hrvatskog planinarstva, na kraju 19. i u prvoj polovici 20. stoljeća, prevladavao je u časopisu znanstveno-popularni stil, budući da je u tom razdoblju planinarstvo bilo najviše usmjereno na stručno istraživanje dotad nepoznatih planinskih kutaka Hrvatske. Planinarstvo je za mnoge istraživače toga doba zapravo bilo način da »spoje ugodno s korisnim«, a časopis »Hrvatski planinar« bio je glasnik gdje su mogli svoja zapažanja s istraživačkih ekspedicija zabilježiti i podijeliti s drugim istraživačima planina. Drugi, literati, časopis su koristili kao glasilo specijalizirano za književnost inspiriranu planinama, tako da se među prvim suradnicima časopisa nalaze brojna najuglednija prirodoslovna i književna imena onoga doba, sve redom ličnosti koje danas imaju »svoje« ulice u Zagrebu i mnogim drugim gradovima. Bili su to, primjerice: Hugo Badalić, Gjuro Deželić, Mirko Divković, Dragutin Gorjanović Kramberger, Janko Jurković, Ivan Kukuljević Sakcinski, Dragutin Hirc, Đuro

PLANINAR

Vjesnik „Hrvatskoga planinarskoga društva
U ZAGREBU.

»Planinar« izlazi svaka dva mjeseca pod dva broja na 16 stranica, izdaje ga »Hrv. plan. društvo«. — Godišnja pretplatnina a ujedno članarina jest 6 K; pojedini broj stoji 1 K. — Novci se šiljaju društvenom blagajniku g. Ivanu Exneru, uraru i draguljaru, Petrinjska ulica br. 7. naprotiv Sudničke ulice na Zrinjskom trgu. — Uredništvo vodi prof. Vjekoslav Novotni.

Broj 1.

Za siječanj i veljaču 1908.

God. XI.

U ovo doba godine – prije stotinu godina...

Pilar, August Šenoa, Napoleon Špun Stričić, Adolfo Weber, Ivan Zahar, Ljudevit Farkaš Vukotinović itd. U tom razdoblju, a i poslije, tiskan je niz vrijednih stručnih članaka koji se i danas citiraju u stručnim publikacijama kada se govori o ishodištima geografije, botanike, geologije, meteorologije i drugih znanstvenih disciplina u Hrvatskoj.

Poslije Prvog svjetskog rata, kada je glavnu ulogu u planinarskoj organizaciji preuzeo širi sloj bogatog građanstva, i u časopisu su počeli prevladavati nadahnuti putopisi. U novije doba, kada se planinarstvo proširilo na sve društvene slojeve, časopis je, u skladu s novim trendovima, postao reprezentativna revija s obiljem atraktivnih slika i vrlo raznovrsnih članaka i vijesti.

Zanimljivo je pratiti i kako se mijenjao jezik kojim se pisalo. Neke riječi koje su se u prvim godinama redovito koristile, danas djeluju arhaično i teško su razumljive. Primjerice, u prvim godinama česte su riječi bile: uzlaz (uspon), prorov (tunel), okuči i krivuljice (zavoji, serpentine), bjelolist (runolist) itd.

Razdoblje između dva svjetska rata

Časopis je nakon stišavanja nevolja Prvog svjetskog rata počeo izlaziti 1922. godine, ponovno pod uredništvom dr. Josipa Poljaka. Radi izdavanja časopisa utemeljena je 12. travnja 1921. unutar HPD-a, s vrlo dobrim odzi-

vom, Nakladna zadruga hrvatskih planinara, (HP 1922, 62). Poljakovom zaslugom časopis dobiva suvremeniji izgled i bogatiji sadržaj. Urednikom mu je bio do 1929., kada je svoj rad u planinarskoj publicistici okrunio izvrsnim »Vodičem po Velebitu«. Osim toga, uređivao je HPD-ov »Fotografski vjesnik«, a postao je i potpredsjednikom društva.

Godine 1922. u časopisu je dr. Ivan Krajač, budući reformator hrvatskog planinarstva, objavio svoj programatski članak »Hrvatsko planinarstvo« (ponovno 1924. pod naslovom »Razvitak HPD-a«), no već 7. kolovoza 1925. na sjednici uprave Krajač daje ostavku jer je imenovan za ministra trgovine u Beogradu. Na redovnoj skupštini HPD-a izabran je za novog predsjednika dotadašnji potpredsjednik prof. Josip Pasarić, popularno zvan Japica. Predsjednički je mandat Pasarić započeo velikim slavljem prigodom otvaranja Tomislavova doma, a sam je godinama požrtvovno snosio glavni teret društvenog rada. Za njegova razdoblja HPD je postigao velike uspjehe i višestruko povećao članstvo. Pasarićevim imenom nazvani su planinarski dom na Ivanščici i jedan kuk u Rožanskim kukovima na Velebitu.

Josipa Poljaka naslijedio je na mjestu urednika 1929. upravo sam Pasarić. Pasarić je tada već imao za sobom veliko publicističko i uredničko iskustvo (od 1892. do 1905. bio je urednik »Obzora«). Nakon rada u »Obzoru« bio je profesor i ravnatelj gimnazije, a djelovao je i politički pod okriljem HSS-a (u vrijeme Austro-Ugarske sukobljavao se s banom Kluenom, a u novoj državi bio je i podsekretar prosvjete u Beogradu i potpredsjednik skupštine). Zahvaljujući svom autoritetu uspijevao je izgladiti mnoge društvene nesuglasice, ali je na kraju mandata nastao oštar sukob »starih i mladih« koji je završio Pasarićevim neslavnim porazom. Naime, Pasarić je sebi uzeo za pravo da u HPD-u odlučuje prilično samovoljno, u čemu je imao i Krajačevu podršku čiji se autoritet veoma poštivao. Prvi otvoreni sukob dogodio se nakon HPD-ove skupštine 1932. kad se na odborničkoj konferenciji trebao konstituirati upravni odbor. Većina odbornika predložila je za II. potpredsjednika dotadašnjega dugogodišnjeg tajnika, odvjetnika dr. Zlatka Prebega, no Pasa-

DESET UREDNIKA

Sadržaj časopisa uvelike su obilježili njihovi urednici, a većina njih bili su ugledni znanstvenici, književnici ili prosvjetni djelatnici. Za urednike su brižljivo birane ličnosti koje su bile ne samo vične pisanju nego su i vrsni planinari. To su bili redom:

1. Dragutin Hirc (1898. – 1903.),
2. Vjekoslav Novotni (1904. – 1909.),
3. Josip Pasarić (1910. – 1913. i 1929. – 1933.),
4. dr. Josip Poljak (1914. i 1922. – 1929.),
5. Ante Cividini (1934.),
6. prof. dr. Fran Kušan (1935. – 1939.),
7. Ivan Rengjeo (1940. – 1944.),
8. Petar Lučić Roki (1949. – 1958.),
9. prof. dr. Željko Poljak (1959. – 2000.),
10. Alan Čaplar (2001. –).

Josip Pasarić – istaknuta planinarska i javna ličnost u razdoblju između dva svjetska rata

Geolog **Josip Poljak** – autor »Vodiča po Velebitu« (1929.) i jedan od prvih istraživača našeg krša

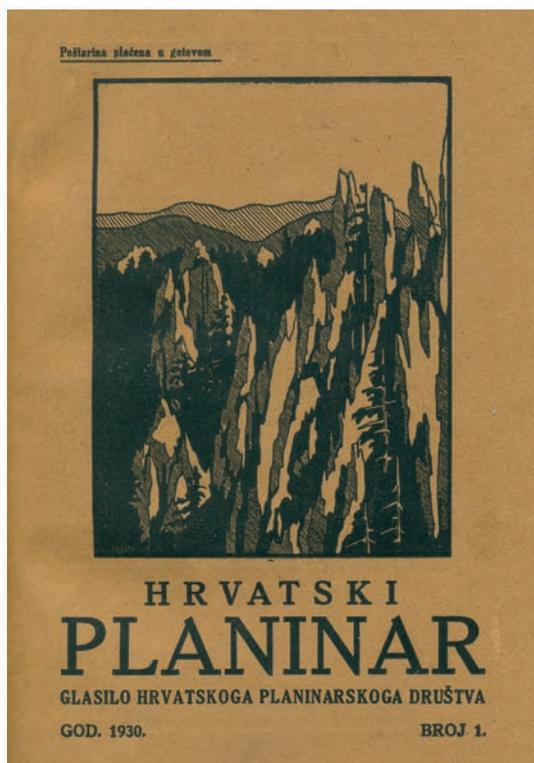

Ante Cividini – šest uspješnih godina na čelu Hrvatskog planinarskog društva i »Hrvatskog planinara«

Osim što je odigrao veliku ulogu u razvitku hrvatskog planinarstva, ekspedicionizma i speleologije, časopis već više od stotinu godina ima vodeću ulogu u hrvatskoj planinarskoj književnosti

rić se tome usprotivio, a u tome ga je podržao i Krajač. Kad su njih dvojica zaprijetili ostavkom, 10 od 18 odbornika predalo je ostavku. Pasarić je svim HPD-ovim podružnicama uputio dopis u kojem je pobrojao Prebegove nedostatke, no Prebeg mu nije ostao dužan pa je tiskao pamflet pod naslovom »Odgovor« na 23 stranice, s teškim optužbama protiv Pasarića. Pasarić je tada odnio Pirovu pobjedu, jer već iduće godine (1933.) Prebeg je sa svojim istomišljenicima odnio pobjedu (239 : 347 glasova) i Pasarić je ostao u manjini. Ozlojeđeni Pasarić izjavio je da »iz činjenice odglasanog mu nepovjerenja povlači konzekvence i polaže kako predsjednički, tako i mandat čitavog odbora« (HP 1933, 200).

Za Pasarićeva nasljednika na čelu HPD-a, a ujedno i na mjestu urednika »Hrvatskog planinara« izabran je dr. Ante Cividini, srednjoškolski profesor, publicist, pedagog i političar. Izabran je kao kompromisna ličnost, koja je bila izvan dotadašnjih sukoba i poznat po tome što nije imao ambicija da vlada »čvrstom rukom«. Za njegova razdoblja, koje je trajalo šest godina (1933. – 1939), HPD je bio u stalnom usponu i

Prepoznatljive korice časopisa 1920-ih i 30-ih godina

Fran Kušan – botaničar svjetskog glasa, osnivač triju botaničkih vrtova (Zagreb – Laščina, Sljeme, Zavižan)

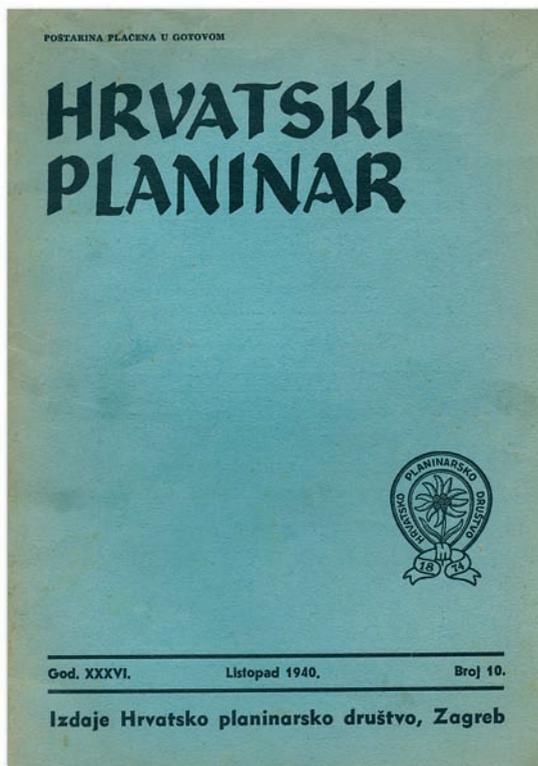

Gimnazijski ravnatelj **Ivan Rengjeo** uređivao je časopis u teško vrijeme (Drugi svjetski rat)

Petar Lučić Roki – prvi urednik nakon ponovnog početka izlaženja časopisa 1949. godine («Nаше planine»)

Od 1898. godine kada je »Hrvatski planinar« počeo izlaziti do danas u 752 svezaka (brojeva, dvobroja...) objavljeno je više od 28.500 stranica, otprilike 21.000 članaka i vijesti te 15.000 slika

Prepoznatljive korice časopisa 1940-ih godina

bez značajnijih društvenih nesporazuma. Kao rođeni Goranin osobito je volio planine Gorskog kotara. Za njim je ostalo nedovršeno djelo »Gorski kotar«, zamišljeno kao monumentalna edicija (izašla su samo tri sveska). Kao urednik »Hrvatskog planinara« Cividini je časopisu nastojao dati općekulturno obilježje, no već nakon 14 Cividinijevih brojeva preuzeo je 1935. godine uredničke poslove oko časopisa potpredsjednik HPD-a Fran Kušan. Taj profesor botanike u godinama koje su slijedile istaknuo se kao jedan od najvećih istraživača hrvatske flore. Bio je osnivač Botaničkog zavoda i Botaničkog vrta Farmaceutskog fakulteta u Zagrebu, koji danas nosi njegovo ime, osnivač botaničkog vrta kod Tomislavova doma na Sljemenu 1939. i botaničkog vrta u Modrić-dolcu pod Zavižanom na Velebitu 1967. godine.

Krajem 1939., kada su se Cividini i Kušan povukli, za urednika »Hrvatskog planinara« izabran je prof. Ivan Rengjeo, koji je unatoč ratnim teškoćama i nevoljama uspio održati časopis do sredine 1944. godine. Rengjeo je bio ravnatelj prve klasične gimnazije u Zagrebu. Došao je iz Sarajeva, gdje je bio predsjednik

Hrvatskog športskog kluba (1913.), tajnik HPD »Bjelašnica« (od 1923.), suosnivač Društva planinara BiH 1921. i njegov potpredsjednik. U Zagrebu je bio predsjednik Hrv. numizmatičkog društva (1940.) i istodobno s »Hrvatskim planinarom« urednik »Numizmatičkih vijesti«.

Drugi svjetski rat duboko je potresao i planinarsku organizaciju. Ustaški režim 1941. odredio je da podružnice HPD-a moraju posve prekinuti vezu sa Središnjicom u Zagrebu i postavio na njihovo čelo režimske povjerenike, a krovna planinarska udruga postalo je novoosnovano Hrvatsko planinarsko društvo NDH, koje je 1942. pretvoreno u Hrvatski planinarski savez NDH. Reorganizacijom je, dakle, HPD formalno bio likvidiran, ali unatoč tome nastoji djelovati »po starim pravilima« i na izvanrednom članskom sastanku 13. listopada 1943. bira svoju upravu postavljajući kao cilj »da se sačuva i poveća društvena imovina i da se održi živim interes članstva za planinarstvo i društveni rad, kako bi društvo u povoljnijim prilikama moglo razviti svoju punu djelatnost«. Uprava HPD-a sazvala je 29. ožujka 1944. redovnu 68. glavnu skupštinu na kojoj ponovno usvaja nekadašnju strukturu sa središnjicom i podružnicama te za predsjednika HPD-a izabire Vilima Ivaniša. Okolnosti međutim nisu bile povoljne: nakon objavljivanja ovog skupštinskog zapisnika »Hrvatski planinar« prestao je izlaziti. Posljednji broj je 6-8, 1944.

Naše planine

Nedugo nakon što je 1948. godine započelo osnivanje planinarskih društava i nakon što je osnovan Planinarski savez Hrvatske, ponovno izdavanje planinarskog časopisa potaknuo je prof. Vladimir Blašković. Blašković je poslije u svojoj »Povijesti hrvatskog Planinarstva« (Zagreb, 1975) ovako opisao HPD-ovo i PSH-ovo glasililo: »Časopis je odigrao veoma važnu ulogu ne samo kao propagator planinarske misli nego i kao publikacija s obiljem dragocjenog planinarskog štiva. Pored vješto pisanih planinarskih crtica i nebrojenih bilježaka, vijesti, instruktivnih savjeta i zanimljivih podataka najraznovrsnijeg planinarskog sadržaja, donosio je i priloge nemale znanstvene vrijednosti, koji su ponekad značili pravo otkriće... Uz refleksivne planinar-

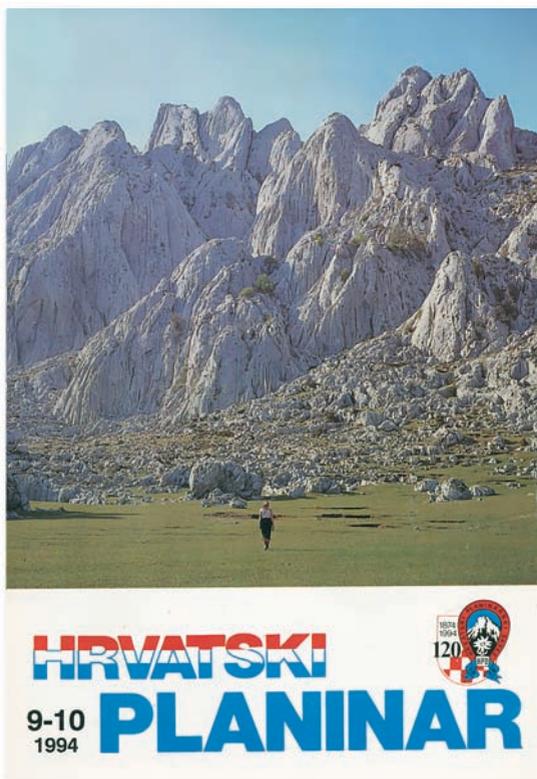

Naše planine

Od 1949. do 1991. godine časopis je nosio neutralno ime »Naše planine« i distribuirao se po cijeloj Jugoslaviji

ske impresije u tom je časopisu bilo objavljeno književno visokovrijednih, upravo briljantno pisanih putopisa dostojnih da budu tiskani i u najserioznijem književnom časopisu.«

Časopis je, da u njemu ne bi bilo hrvatskih obilježja, 1949. dobio neutralno ime, »Naše planine«. Urednikom je postao Pero Lučić Roki, šef računovodstva Veterinarskog fakulteta u Zagrebu. Lučić Roki počeo je planinariti kao učenik u Sinju. Bio je član HPD-a »Mosor« u Splitu prije Drugog svjetskog rata, a nakon rata je među osnivačima PD-a »Zagreb«. Bio je u tom društvu predsjednik (1952.) i potpredsjednik te član vodstva PSH (potpredsjednik, referent za veze s inozemstvom, predsjednik Komisije za izdavačku djelatnost), osnivač Alpinstičkog kluba u Zagrebu 1959. i njegov prvi predsjednik. Osobito se istaknuo kao fotograf, predavač i publicist, a zahvaljujući svojoj komunikativnosti i temperamentu kao uspješan propagandist. Njegovo djelo je reprezentativna fotomonoografija »Planine Jugoslavije« 1967. godine.

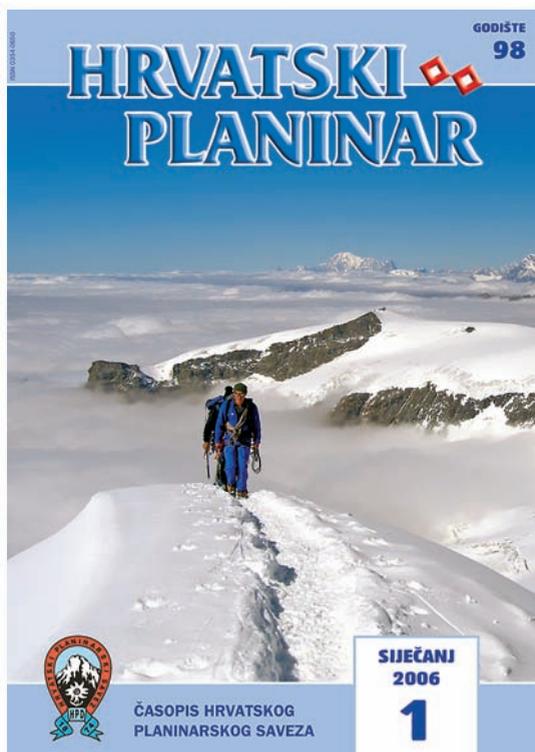
Željko Poljak 42 godine za kormilom časopisa

Drugu polovicu 20. stoljeća obilježilo je posebno jedno ime. To je ime prof. dr. Željka Poljaka, koji je bio urednik od 1959. do 2000. godine – pune 42 godine. Tako dug urednički staž apsolutni je rekord na prostoru jugoistočne Europe i rekord svih vremena u hrvatskoj publicistici uopće. Poljakova biografija je vrlo opsežna i impresivna, a budući da je već mnogo puta objavljena i dobro poznata, nećemo je ovdje ponavljati, već samo ustvrditi da u cjelokupnoj hrvatskoj planinarskoj povijesti nema planinara s tako bogatom i raznolikom planinarskom biografijom. Poljak se sam najbolje predstavio bogato ilustriranom knjigom »Život na planinarski način« 2005. godine u izdanju HPS-a. Poljak je i danas aktivan, a premda u dobi od 82 godine, neumorno planinari, stvara, uređuje razne publikacije i surađuje u »Hrvatskom planinaru« lektorirajući svaki broj (putem interneta!).

Godine 1966., od broja 7., »Naše planine« bile su ujedno glasilo i Planinarskog saveza Bosne i Hercegovine. Tako je bilo do kraja 1981. kada je PS BiH odustao od suizdavaštva jer nije više mogao snositi tiskarske troškove. Predstavnik BiH u uredništvu bio je sarajevski planinar Drago Bozja, a od 1980. Tomislav Batinić i Šefko Hadžialić.

Povijesni događaji koji su uzrokovali raspad Jugoslavije početkom 90-ih godina 20. stoljeća odrazili su se i u hrvatskom planinarstvu i u samom časopisu. Časopisu je naglo prepolovljena naklada jer je prije Domovinskog rata mnogo planinara iz drugih jugoslavenskih republika primalo »Naše planine«, no časopisu je vraćeno hrvatsko obilježje i naslov koji je imao od početka – »Hrvatski planinar«. Odluka o tome da se Planinarski savez Hrvatske preimenuje u Hrvatski planinarski savez i da se časopisu »Naše planine« vrati staro tradicionalno ime »Hrvatski planinar« donesena je na redovnoj skupštini PSH-a 13. travnja 1991.

Prof. dr. Željka Poljaka na uredničkoj dužnosti naslijedio je s prvim danima trećeg

milenija, 2001. godine, pisac ovih redaka, u dobi od samo 21 godinu (dakle dvaput manje nego što je Poljak tada već bio urednikom)! Koristeći se novim tehnologijama i mogućnostima, časopis se 2001. počeo tiskati u boji i prerastao u bogato ilustriranu reviju na 40 stranica. Danas se tiska u nakladi od 2000 primjeraka.

Bogatstvo planinarske riječi

Veliko ime za »Hrvatski planinar« je i ime kutinskog planinara prof. dr. Darka Grundlera, koji je izradio cjelovitu računalnu bibliografiju časopisa – od prvog broja do danas. Koliko je to opsežan posao svjedoči činjenica da je na tome radio 10 godina (!), a da mu za unos podataka o jednom prosječnom broju trebaju prosječno 4 sata (4×800 brojeva = 3200 dobrovoljnih sati za planinarstvo!). Ta baza podataka zasad još nije dostupna planinarskoj javnosti, jer se od 2007. provodi projekt digitalizacije svih brojeva »Hrvatskog planinara«. Rezultat tog posla bit će kompletna digitalna arhiva časopisa – dostupna za računalno pretraživanje i pregledavanje.

U Hrvatskoj danas postoji samo jedna cjelovita biblioteka sa svim brojevima »Hrvatskog planinara« i »Naših planina«. To je biblioteka prof. dr. Željka Poljaka. Darko Grundler, Alan Čaplar i HPS kompletirali su svoje biblioteke kopiranjem i skeniranjem brojeva koji su im nedostajali iz Poljakove biblioteke.

Prije Grundlerove cjelovite bibliografije, tematsku tiskanu bibliografiju HP i NP napravio je i objavio prof. dr. Željko Poljak. Bibliografija je tiskana najprije 1959. kada je Poljak postao urednikom »Naših planina«, a poslije u nastavcima u br. 9-12, 1975 i 1-2, 1976 i zatim u knjizi Željka Poljaka i suradnika »Hrvatsko planinarstvo« (Zagreb 1975, str. 315-380).

Tijekom godina nastao je u »Hrvatskom planinaru«, ali i u drugim časopisima i knjigama, pozamašan planinarski opus, koji je 1994. godine predstavljen antologijom Željka Poljaka »Hrvatska planinarska književnost«. Ta je vrsta književnosti, inače najsrodnija putopisnoj književnosti, vrlo razvijena i cijenjena u alpskih naroda. U časopisu ima više stotina vrijednih književnih ostvarenja, o čemu svjedoči činjenica da je više autora svoje članke sabralo i objavilo

Urednici u zadnjih pola stoljeća i 50 godišta časopisa: **Željko Poljak** (42) i **Alan Čaplar** (8) – Troglav, 2007.

kao samostalne književne zbirke (Ante Rukavina, Željko Poljak, Mira Šincek, Darko Berljak). U časopisu su, među ostalima, objavljivali i istaknuti pjesnici i književnici kao što su Vladimir Nazor, August Senoa, Ljudevit Farkaš-Vukotinović, Franjo Marković i drugi.

Osim što je odigrao veliku ulogu u razvoju hrvatske planinarske književnosti, časopis već više od stotinu godina ima vodeću ulogu u razvitku hrvatskog planinarstva, ekspedicionizma i speleologije kao djelatnosti fizičke kulture, a svojim dugogodišnjim izlaženjem postao je svojevrstan arhiv za povijest hrvatskog planinarstva. Njegovih stotinu godišta predstavlja ne samo bogatu planinarsku biblioteku nego i trajnu vezu među planinarskim misliocima brojnih generacija.

Hrvatski planinarski savez u 2007. godini

Darko Berljak, glavni tajnik HPS-a

UHrvatskom planinarskom savezu **krajem 2007. registrirana je 251 planinarska udruga**, od toga 221 planinarskih društava i klubova, 11 županijskih i gradskih planinarskih saveza, dvije stanice vodiča, Hrvatska gorska služba spašavanja i njenih 16 stanica. U 2007. dobili smo nekoliko novih planinarskih društava/klubova u Zagrebu, Rijeci, Novskoj, Lokvama i, po prvi put, u Kutjevu, Bistri, Stupniku, Viškovu, Bibinju, Bakru i Visu te jedan županijski planinarski savez (Dubrovačko-neretvanski) i Stanicu planinarskih vodiča Slavonije. Ukupan broj članova, koji se utvrđuje se konačnim obračunom izdanih i vraćenih markica sredinom siječnja, prema sadašnjim podacima iznositi će preko 23.000, a u tom su broju gotovo podjednako na trećine zastupljeni mladež, seniori i umirovljenici.

U 2007. godini održani su mnogobrojni pohodi, izleti, susreti, događanja i ekspedicije te druge **raznovrsne akcije** u svim područjima djelovanja i razinama u HPS-u. Dan hrvatskih planinara održan je 5. i 6. svibnja na Malačkoj u organizaciji HPD-a »Malačka - Donja Kaštela« iz Kaštela Starog. U rujnu je svečano obilježena 80. obljetnica planinarskog doma »Zavižan« proslavom na samom objektu. Od ostalih velikih saveznih akcija treba spomenuti da su početkom siječnja obavljani, već treću godinu zaredom, vrlo zahtjevni poslovi za potrebe Svjetskog skijaškog kupa u ženskom slalomu na Sljemeni. Zajedno s HGSS-om na tom su natjecanju članovi HPS-a pripremili pristupne putove za desetak tisuća gledatelja na vrlo zahtjevnom planinskom terenu, po zimi i po noći te su zbrinuli sve kojima je bila potrebna pomoć ili podrška u kretanju. Za prvosvibanj-

ske praznike zajedno s NP »Paklenica« organizirano je međunarodno penjačko natjecanje »Big Wall speed climbing«, a 5. kolovoza na Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, tradicionalni, ove godine jubilarni deseti pohod na Dinaru – našu najvišu planinu. Nakon dobivene lokacijske i građevinske dozvole za piramidu-vidikovac na Hunjki, taj više milijuna kuna vrijedan objekt počeo se graditi početkom jeseni. Donesene su i sve daljnje potrebne odluke i pokrenuti poslovi u nadležnom ministarstvu za osnivanje Učilišta HPS-a čiji je cilj jedinstveni i verificirani nastavni kadar za sve stručne djelatnosti koje su statutarно propisane i odobrene za našu nacionalnu krovnu udrugu.

Prva hrvatska ženska ekspedicija »Cho Oyu« izvedena je u tibetskoj Himalaji od 13. kolovoza do 12. listopada te iako je prošlo gotovo dva mjeseca od njenog završetka možda još nismo svjesni njene pune vrijednosti, onog što je ostvarila i što doprinosi ne samo alpinizmu, već i cijelokupnom hrvatskom planinarstvu. Ispraćena sumnjama i nevjericom, čak i među planinarima, pa i nekim alpinističkim autoritetima, postala je jedan od najvećih uspjeha Saveza uopće. Ekspedicija je dobila visoke stručne i medijske ocjene u Hrvatskoj i inozemstvu, a najpoznatiji svjetski brandovi alpinističke opreme u svojim katalozima i web stranicama s ponosom ističu da su članice upotrijebile njihovu opremu u Himalaji. U velikom stilu, kada su druge ekspedicije odustale zbog lošeg vremena, pet naših djevojaka došlo je na vrh visok 8201 m, od toga četiri bez uporabe umjetnog kisika. Više od 28 godina bilo je potrebno da se pet Hrvata opet upišu u među koji su stajali na nekom vrhu višem od 8000 m, a

istom broju djevojaka za to je trebala samo jedna ekspedicija i to prva u kojoj su krenule u Himalaji. Posebnost je da su uspon izvele nevjerojatno brzo i sigurno, bez ikakvih uobičajnih zdravstvenih tegoba i ozljeda. HPS-u i djevojkama na uspjehu je čestitao predsjednik Republike koji ih je primio prije odlaska, te nekoliko ministara, HOO, mnoge ustanove i pojedinci. Potpredsjednica Vlade RH dočekala je ekspediciju u Zračnoj luci Zagreb, poslije im priredila i prijem te obećala punu podršku u budućim sličnim akcijama. Ovih se dana sve što je uloženo u taj nimalo jednostavan projekt vraća u obliku najviših priznanja u prostoru gdje nikada nije bilo mjesta za planinare i njihove djelatnosti. Od mnogobrojnih, spomenimo samo da je Hrvatski olimpijski odbor ekspediciju proglasio najvećim sportskim pothvatom u 2007. godini na Velikom danu hrvatskog sporta 27. prosinca, a na najprestižnijem sportskom proglašenju 21. prosinca, koji niz godina organiziraju »Sportske novosti«, članice ekspedicije postale su najbolja ženska ekipa godine. Rezultat i promidžbu HPS-a, alpinizma i planinarstva koju je postigla ta ekspedicija bit će vrlo teško nadmašiti.

Skupština HPS-a održana je 26. svibnja u Europskom domu u Zagrebu, a zasjedanje najvišeg tijela našeg Saveza, u kojem ravnopravno sudjeluju sve naše članice, bio je najvažniji društveni događaj u prošloj godini. Na skupštini su podneseni izvještaji o radu u prošle četiri godine s vrlo zadovoljavajućim financijskim pokazateljima te o radu Nadzornog odbora i Suda časti HPS, predložen je i usvojen srednjoročni i ambiciozni financijski plan HPS-a do 2011. godine, izabrani su novi dužnosnici i tijela Saveza koji će to moći ostvariti, te prihvaćen novi Statut HPS-a. Ovjera pravovaljanosti donesenih odluka na Skupštini i novog statuta potrajala je nekoliko mjeseci, jer je statut trebao odobriti i Hrvatski olimpijski odbor, a nakon toga Ured za opću upravu u Zagrebu koji je detaljno provjeravao mandat svake osobe ovla-

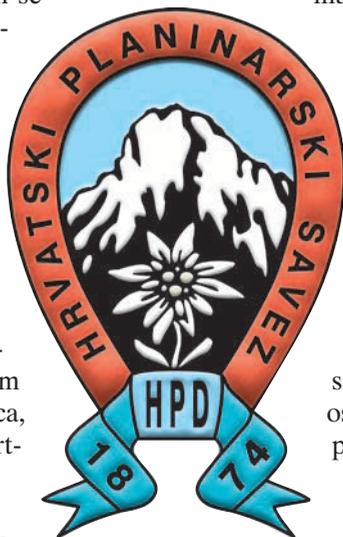
štene za zastupanje svih planinarskih udruga koje su sudjelovale u radu tog tijela HPS-a.

Sjednica Glavnog odbora HPS-a održana je 24. veljače. Na njoj je, uz uobičajeni dnevni red tog tijela, prihvaćen zaključni račun i određen čak 43% veći proračun Saveza od prošle godine s usklađenim veličinama prihoda i rashoda u iznosu od 2.147.000,00 kn za tekuću godinu, a od toga preko pola milijuna za rad naših stručnih i organizacijskih komisija. Donesena je odluka da Glavni odbor, koji za to ima mandat sukladno Zakonu o športu, izmijeni i dopuni Statut HPS-a samo u njegovim obveznim odredbama, a u slučaju dodatnih mišljenja HOO-a, koji mora odobriti statute nacionalnih športskih saveza, da ih odobri i Skupština HPS-a.

Izvršni odbor je u 2007. održao sedam sjednica, na kojima se raspravljalo o 46 glavnih točaka dnevnog reda i šezdeset podtočaka. Izglasano je oko osamdeset odluka ili zaključaka po pojedinim temama. Nadzorni odbor, odnosno njegovi predstavnici, bili su prisutni na svim sjednicama.

Cijene članskih markica već se sedmu godinu nisu mijenjale, a tako će ostati i u 2008. Uplaćena sredstva od markica koriste se za sigurnost, odnosno osiguranje u slučaju nesreće u planini za svakog našeg člana, za obnovu planinarskih objekata te za stručni rad članstva u naših 15 specijalističkih djelatnosti. Uz osiguranje za slučaj nesreće, ostvaruje se popust od 50% u cijeni noćenja u planinarskim domovima u Hrvatskoj, Sloveniji i dijelu BiH, popusti u trgovinama planinarske opreme, 50% popusta u cijenama ulaznica u nacionalnim parkovima u planinarskim područjima te u kupnji planinarske literature.

HPS je uspostavio kontakt s pojedinim vladinim ministarstvima, njihovim tijelima i dužnosnicima, županijskim i gradskim upravama oko pitanja povezanih s našom djelatnošću. Oko spomenute ekspedicije kontakt je ostvaren s Vladom RH koja je, osim podrške, dala i

značajnu financijsku pomoć te s Uredom za ravnopravnost spolova. U Upravi za zaštitu prirode Ministarstva kulture održani su sastanci i dogovori oko odnosa organiziranog planinarstva, njegovih djelatnosti i zajedničkih interesa planinara u zaštićenim planinskim područjima, parkovima prirode i nacionalnim parkovima. U vezi s osnivanjem svog Učilišta, HPS surađuje s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta. Posebno treba istaknuti odličnu suradnju s Državnim hidrometeorološkim zavodom. HPS je sudjelovao u javnoj raspravi o Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti. Naši prijedlozi su prihvaćeni prilikom njegova donošenja, a odnose se na mogućnost da se planinarsko društvo izravno bavi ugostiteljstvom i pružanjem usluga smještaja u svojim objektima. Iako su dužnosnici HPS-a uporno nastojali da se iz Zakona o pružanju usluga u turizmu izostavi ili pojednostavi odredba o organizaciji izleta s više od jednog noćenja za planinare, to nije bilo moguće te je u njemu ona i dalje ostala u istom obliku kao i u starom zakonu. To na prvi pogled prilično otežava putovanja na izlete većem broju planinara, no iako je Zakon na snazi posljednjih 11 godina nije primijećeno da je bitno utjecao na našu djelatnost.

Na međunarodnom planu sudjelovali smo u Međunarodnoj asocijaciji planinarskih saveza (UIAA), i to u radu Komisije za ekspedicije, na osnivačkoj skupštini IFSC (Športsko penjanje) u Frankfurtu te na priprema Opće skupštine UIAA u Matsumotu (Japan). U suradnji s Australskom penjačkom federacijom organizirana je ekspedicija na Tasmaniju i big wall penjanje u ostalim područjima Australije. U našim natjecateljskim športovima (planinarsko skijanje, sportsko penjanje i ledno penjanje) nastupale su ženske i muške hrvatske reprezentacije na jednom svjetskom i jednom europskom prvenstvu, na dva svjetska kupa i na drugim međunarodnim natjecanjima u postojećim kategorijama. Više desetaka natjecatelja i natjecateljica uključeno je u kategorizaciju hrvatskih sportaša.

Hrvatski olimpijski odbor sufinancirao je dio troškova natjecanja za naše športske discipline, plaćene su sve naše članarine u međunarodnim udrugama (UIAA, IFSC, ISCM i IOF), putovanja na sastanke UIAA u inozemstvu, kao

i plaće naših zaposlenika. Sudjelovali smo u radu sjednica Skupštine Hrvatskog olimpijskog odbora i Odbora neolimpijskih športova.

Odnosi s novinskim i elektronskim medijima održavani su povodom pojedinih akcija (Dan planinara, obilježavanje obljetnice Doma Zavižan), a najintenzivniji su bili u vezi sa ženskom ekspedicijom u Himalaji o kojoj su izvještavale gotove sve dnevne novine u Hrvatskoj, nekoliko radijskih postaja, HRT, Nova TV i RTL, a voditelj ekspedicije se na dan uspona na Cho Oyu satelitskim telefonom izravno javio u središnji Dnevnik HRT-a.

Kontakti s 251 udruženom članicom HPS-a uspostavljali su izravno članovi svih tijela HPS-a i zaposlenici i to na terenu, putem prijama stranaka u Uredu HPS-a, telefonskim razgovorima, dopisivanjem e-poštom, objavama u časopisu »Hrvatski planinar« i dopisima našim društvima i klubovima o raznim temama, s odgovorima na pojedina pitanja i prijedloge za bolju suradnju. Zbog brojnosti udruga i raznovrsnih sadržaja ti poslovi zahtijevaju mnogo vremena. U 2007. godini predstavnici HPS-a službeno su (a mnogo puta i neslužbeno) došli na preko 150 događaja, od osnivačkih i redovnih skupština do raznih proslava i ostalih akcija koje su organizirala planinarska društva, županijski savezi i stručne komisije.

Razdruživanje orijentacijskog športa iz HPS-a okončano je krajem godine nakon dužeg vremena potrebnog da se usklade svi potrebni dokumenti i odluke HPS-a i novoosnovanog Hrvatskog orijentacijskog saveza oko djelatnosti koja je u HPS-u postojala preko 40 godina. Ta činjenica navodi se u preambuli Statuta HOS-a, a potpisana je i Povelja o razdruživanju tog sporta iz HPS-a.

Godišnji prihod u 2007. godini, iako još nema konačnih pokazatelja, bit će, kao što je to bilo i posljednjih desetak godina, opet rekordan, ovog puta blizu tri milijuna kuna. Razlog je takvom velikom iznosu iznad onog planiranog bila ekspedicija »Cho Oyu« čiji sponzori su uplaćivali sredstva na naš račun. Iz sredstava HPS-a ekspedicija nije potrošila nijednu kunu, što više čak je ostvarila pozitivnu razliku od nekoliko desetaka tisuća kuna u korist ostalih djelatnosti u HPS-u.

Novogodišnja sjednica HPS-a 17. prosinca 2007.

Ured HPS-a s dva profesionalna djelatnika u punom i jednoga s pola radnog vremena pokušava na najbolji mogući način obaviti sve poslove, kao i one koje ponekad ne mogu riješiti ostali dužnosnici ili pročelnici komisija. Ured HPS-a je članstvu i građanstvu mjesto gdje se mogu dobiti sve informacije o planinama i planinarstvu, istodobno se brine o pretplati i financijskim poslovima izdavanja našeg časopisa, kontaktira s raznim ustanovama i pravnim osobama izvan HPS-a, mnogobrojnim udruženim članicama u vezi s članskim materijalom i ostalim pitanjima naše organizacije, surađuje s 15 komisija HPS-a, vodi vlastito poslovanje kroz nabavu i prodaju planinarske literature, dogovara i ugovara najamnine i sponzorstva te obavlja ostale poslove kako bi se uz članarine osigurali dodatni izvori prihoda koji u ovoj godini iznose preko dva i pol milijuna kuna.

Časopis »Hrvatski planinar« izlazi redovito, s ažurnim vođenjem evidencije pretplatnika. Zaprimitelno je više stotina različitih priloga, a objavljeno ih je preko dvjesto. Naklada je oko 1800 primjeraka, a pretplatnika je malo više od 1700, uz uobičajene probleme naplate za gotovo istih stotinjak neplatiša i za oko pedesetak naših članica. U 2008. godini obilježit će se 110. obljetnica izlaženja i 100. godišće »Hrvatskog

planinara«. Visina pretplate za 2008. ostala je u istom iznosu kao i u 2007. godini.

Značajka je HPS-a širok raspon djelatnosti, po čemu je jedinstven između sedamdesetak nacionalnih planinarskih saveza u svijetu, a ostvaruje se u **15 stručnih i organizacijskih komisija**. One su u 2007. godini izvele oko 180 (prosječno po jedna svaki drugi dan) akcija, ekspedicija, pohoda, susreta, škola, tečajeva, seminara, vježbi, predavanja i natjecanja. Na njima je sudjelovalo preko tri tisuće naših članova. Tu činjenicu treba istaknuti, jer znatan dio našeg članstva svoj boravak u planinskoj prirodi ne provodi samo rekreativno, već ga osmišljava stručnom i društveno korisnom djelatnošću. U idućim recima je najsazetiji opis rada tih komisija u 2007. godini.

Zaštita prirode – Komisija se bavila zaštitom proljetnica putem predavanja i dijeljenja letaka građanstvu; održavana su predavanja u školama i u planinarskim društvima, posebice povodom Dana vode i Dana planeta Zemlje. U suradnji s Državnim zavodom za zaštitu prirode organizirana je i održana radionica s praktičnim radom za inventarizaciju biološke raznolikosti. U rujnu je Komisija počela provoditi tečaj za čuvare prirode po novom modelu u koji je bilo

uključeno 34 polaznika. Povodom Dana čistih planina održana je već četrnaesta akcija čišćenja staza i vodotoka u PP Medvednica. Nastavlja se suradnja s MZOPU na pripremi NVO u zaštiti prirode. Nastavljeni su projekti »Zaštita izvora pitke vode u PP Medvednica« i u općini Črnomerec (potoci i mostovi). Intenzivno se promovira zaštita prirode kroz medije (na TV-u: Dan zaštite okoliša, Dobro jutro Hrvatska i Školska televizija; na radiju: Slušaj kako Zemlja diše, Z kao zemlja, na Hrvatskom katoličkom radiju te povodom Dana planeta Zemlje 26. rujna, Svjetskog dana čistih planina i Međunarodnog dana planina 11. prosinca). Komisija surađuje i s drugim udrugama na zaštiti šuma, podzemlja i očuvanju ruralnog života u planinskim područjima. U akcijama Komisije izravno je sudjelovalo preko 1000 sudionika.

Gospodarstvo – Prikupljena je potrebna dokumentacija za novo sklonište u Šugarskoj dulibi, osim glavnog projekta, koji je u izradi, kao i dokumentacija za tipsko sklonište na predjelu Skoropovac. U domu »Zavižan« uvedeno je centralno grijanje i obavljani su radovi na sanitarnom čvoru. Raspisan je natječaj i dvanaestorici upravljača planinarskih kuća dodijeljena su dosad najviša novčana sredstva za pomoć pri obnovi i izgradnji, u ukupnom iznosu od

170.172,07 kuna. Izrađene su nove ploče za planinarske objekte. Osnovana je GIS baza podataka svih planinarskih objekata, koja je podloga za novu kategorizaciju.

Planinarski putovi – Održano je 10 sastanaka Komisije, dovršen je i donesen Pravilnik i pripremljeno novo izdanje priručnika za markaciste. Obavljene su detaljne pripreme za proširenje HPO-a, uvedeno je »Najviše priznanje« za 150 obidjenih KT, tiskan je novi Dnevnik HPO-a. Poboľššan je novi program tečaja za markaciste s ispitom te se počeo primjenjivati. Od planinarskih društava nastavilo se prikupljati i sređivati podatke o obilaznicama, a pripremljeni su i objavljeni sadržaji na internetskim stranicama Komisije, s koje se linkom pristupa Pravilniku, stranici o obilaznicama i stranici o markacistima. Za HPO je u 2007. godini podijeljeno 198 priznanja, za VPP 10, a za VO 9. Održana su dva tečaja (za zagrebačko područje i na Dinari za područje Zagore i Dalmacije) te dva sastanka s povjerenicima za planinarske putove u planinarskim društvima. Izrađeno je 19 metalnih žigova za kontrolne točke HPO-a i VPP-a. Uspostavljena je suradnja s većinom županijskih planinarskih županija, kao i suradnja s planinarskim društvima čiji se članovi zanimaju za osnivanje novog pla-

Dio uzvanika na Novogodišnjoj sjednici HPS-a

ninarskog puta ili obilaznice. S tvrtkom »Navi-go sistem« i dalje traju dogovori o izradi zemljovidu, a provodi se snimanje tragova planinarskih putova GPS uređajima. Interventne akcije bile su na području Banovine i Korduna zbog izvida uvrštenja novih KT u Dnevnik HPO-a, radi markiranja puta na Velikom Rujnu, postavljanja metalnog žiga na Bojinom kuku na području južnog Velebita, markiranja puta na Ozeblin i postavljanja metalnog žiga na vrhu.

Alpinizam – Naši predstavnici su u siječnju sudjelovali u francuskom Fournelu na međunarodnom skupu penjača u ledu. Održana su tri kola prvenstva Hrvatske u lednom penjanju, a reprezentacija Hrvatske nastupala je u muškoj i ženskoj konkurenciji na međunarodnim prvenstvima penjanja u ledu u Italiji i Rumunjskoj. Komisija je uputila predstavnika na zimski penjački susret koji je organizirao Britanski planinarski savez u Škotskoj. Održano je natjecanje »Big wall speed climbing« u brzom penjanju u Paklenici. Za buduće pripravnike HGSS-a održan je alpinistički tečaj u Ravnom Dabru, te alpinističke škole u nekoliko AO-a u Hrvatskoj. Organizirana je Hrvatska ženska himalajska ekspedicija »Cho Oyu« i ekspedicija »Velike stijene svijeta« u Tasmaniji.

Vodiči – Održan je zimski tečaj u Tuku sa 16 sudionika, ljetni tečaj na Mosoru s 15 sudionika, tečaj vodiča društvenih izleta s 22 polaznika na Kozjaku, te ispiti za 43 vodiča. Održane su visokogorske vježbe u Gran Paradisu i na Breithornu, a počele su življe raditi potkomisija za opremu i potkomisija za školovanje. Priprema se i materijal za međunarodnu verifikaciju vodiča HPS-a putem licence UIAA. Krajem listopada održan je 24. Zbor vodiča u kući na Vinici s 54 sudionika.

Promidžba i izdavačka djelatnost – Uspostavljen je web site ekspedicija Cho Oyu i Velike stijene svijeta. Redovno su podizane vijesti i foto-album, a vrlo živo se kontaktiralo s medijima koji su s naše strane preuzimali vijesti i slike s tih akcija. Wiki server se održava i redovito radi. Okupljeno je 120 suradnika, a naslovna stranica skupila je 90.000 hitova. Od nakladničke djelatnosti treba istaknuti »Planinarske putove« kao novo, bitno osuvremenjeno i temeljito doradeno izdanje priručnika za markaci-

ste, koji se koristi kao osnovna literatura za markacističku djelatnost u HPS-u, te monografija »Jamski sustav Lukina jama - Trojama« koja obuhvaća prikaz otkrića i rezultate speleološkog istraživanja sjevernog Velebita, odnosno jamskog sustava Lukina jama - Trojama i okolnih jama u Hajdučkim kukovima. Kao i prošlih godina, izrađen je zidni kalendar HPS-a za 2008. godinu s atraktivnim slikama iz planina. Praksa s kalendarima prošlih godina, s usporednom najavom akcija članica HPS-a u kalendaru, pokazala se vrlo praktičnom i korisnom, jer su na taj način informacije o pohodima i sličnim akcijama postale lako dostupne svih hrvatskim planinarima. Za potrebe kalendara i časopisa »Hrvatski planinar« organizirano je prikupljanje informacija o akcijama. Planinarskim društvima koja su za to imala potrebu, Komisija je pomogla u uređivanju i pripremi njihovih publikacija, dnevnika obilaznica i drugih sličnih izdanja. Tako su izrađeni dnevni planinarske obilaznice »Petrova gora«, a za potrebe promidžbe HPS-a tiskani su atraktivni plakat »Dan hrvatskih planinara« (Malačka) te novi obrazac priznanja za markaciste. Obavljeno je više od pola posla na digitalizaciji svih brojeva časopisa »Hrvatski planinar«.

Školovanje kadrova – Prema poslanim programima i izvještajima o održanim planinarskim i stručnim školama članica HPS-a, Komisija je poslala organizatorima oko 1600 diploma HPS-a za planinarske i specijalističke škole.

Speleologija – Članice Komisije za speleologiju u proteklih godinu dana organizirale su 223 speleološka istraživanja ili posjeta speleološkim objektima. Najznačajnija speleološka istraživanja bila su u špilji Kiti Gaćešinoj i Munižabi na Crnopcu, u jami Velebita u NP Sjeverni Velebit koja je sada istražena do nove dubine od 1034 metra. Održan je speleološki logor Vjetrenica 2007. u Ravnom, BiH, uz sudjelovanje tridesetak speleologa i biospeleologa iz šest zemalja. Speleološka istraživanja u posebno zaštićenim područjima obavljana su suradnji s nadležnim ustanovama (NP i PP), a u pojedinim istraživanjima izvođena su meteorološka i fizikalna mjerenja. U 2007. bilo je više posjeta stranih speleologa – švicarski u jami Munižabi, Cerovačkim špiljama i Modrić špilji; poljski

speleolozi su sudjelovali u speleološkoj ekspediciji Velebita 2007. U kolovozu, tijekom sudjelovanja u istraživanju jame Piagga Bella u gorju Marguareis u Italiji, ozlijedio se Igor Jelinić (SO Dubovac) na dubini oko 400 m, a uspješna akcija spašavanja završila je nakon nekoliko dana kada je izvučen iz jame. Treba istaknuti velik trud preko stotinu talijanskih spašavatelja tijekom te akcije, na čemu im dugujemo veliku zahvalnost. U Starigradu-Paklenici održan je seminar o izradi speleološkog nacрта. U Novoj Vasi pored jame Baredine održan je u svibnju prvi zajednički seminar Komisije za speleologiju HPS-a, Hrvatskog speleološkog saveza i Komisije za speleološko spašavanje HGSS-a. Ovaj seminar, na kojem su sudjelovala 64 speleologa iz 15 speleoloških klubova ili odsjeka, značajan je iz više razloga. Po prvi put je uspostavljena konkretna suradnja između hrvatskih krovnih speleoloških organizacija, koja će se nastaviti i drugim tematikama od zajedničkog interesa. Naši su speleolozi sudjelovali na godišnjem skupu speleologa u Italiji, na Svjetskom kongresu speleološkog spašavanja u Mađarskoj i na Skupu speleologa Hrvatske. Tijekom godine održano je 6 speleoloških škola po programu Komisije za speleologiju na kojima je školovan ukupno 91 novi speleolog-pripravnik. Održani su ispiti za naziv speleolog, te instruktorski seminari.

Planinarsko skijanje – U izrazito jakoj konkurenciji na Europskom prvenstvu u planinarskom skijanju u Avoriazu (Francuska) naš jedini natjecatelj (disciplina Uphill) postigao je kvalitetno vrijeme u utrci.

Športsko penjanje – Održano je 13 sastanaka Komisije, osam natjecanja za prvenstvo Hrvatske u boulder, brzinskoj i težinskoj kategoriji za seniore i mlađe kategorije te tri kola županijske boulder lige Splitsko-dalmatinske županije. Seniorska reprezentacija RH nastupila je vrlo u muškoj i ženskoj konkurenciji na Svjetskom prvenstvu u Španjolskoj, te na Svjetskom kupu u Kranju (Slovenija).

Komisija za suradnju s upravama zaštićenih planinskih područja – S ostalim komisijama HPS-a, dužnosnicima HPS-a i s Uredom HPS-a prikupljala je sve podatke važne za odnose organiziranog planinarstva s javnim ustanovama zaštićenih područja.

Komisija za visokogorske uspone, daleke planinarska putovanja i pohode – Planinarskim društvima i ostalim korisnicima u HPS-u davala je mišljenja i savjete te omogućavala kontakte u Keniji, Tanzaniji, Kini, Australiji, Pakistanu, Indiji, Nepal i Tibetu.

Priznanja – Održano je 6 sjednica, na kojima su za udruge i članove predložena ova priznanja HPS-a: 30 zlatnih, 12 srebrnih i 21 brončani znak HPS-a, 5 plaketa i jedno Posebno priznanje. Na velik broj zlatnih znakova utjecala je dodjela njih 21 svim članicama (19) i dvama članovima ženske ekspedicije na Cho Oyu.

Povijest planinarstva – Tiskan je vodič kroz muzejsku zbirku u Ogulinu i nastavljeno prikupljanje građe za fundus Alpinističkog muzeja zahvaljujući priložima istaknutih alpinista, njihovih obitelji ili prijatelja. U gradskom muzeju u Samoboru obavljen je razgovor radi stjecanja uvida u trenutno stanje Planinarskog muzeja HPS-a u Samoboru, odnosno planinarske muzejske zbirke. Ustanovljeno je da je, zahvaljujući angažmanu zaposlenika Muzeja te ulaganju HPS-a koji je nabavio određen broj kartonskih registratora, planinarska muzejska građa razmjerno dobro složena, popisana i pohranjena, no vrlo se mali dio fundusa trenutno izlaže. S vodstvom stanice HGSS-a Zagreb, koja, ako bi to bilo dogovoreno s Gradom Zagrebom, planira preuzimanje napuštene zgrade donje stanice ZET-ove sljemenske žičare za skladište svoje opreme, smještaj vozila i radni prostor, obavljen je preliminarni razgovor o mogućnosti da se u dijelu prostora te zgrade postavi i stalna izložba iz planinarskog arhiva u Samoboru. U povodu Dana svih svetih posjećeni su grobovi istaknutih alpinista i planinara sahranjenih na zagrebačkom Mirogoju i u Gaju urni kod mirogojskog Krematorija.

Statutarna, kadrovska i normativna dje-latnost – Komisija je prema zahtjevima pregledavala ugovore, pravilnike i druge dokumente za Ured HPS-a, Izvršni i Glavni odbor HPS-a, te davala mišljenja o pojedinim odredbama raznih zakona važnih za planinarstvo. Pripremila je i uputila u Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa sve dokumente potrebne za osnivanje Učilišta Hrvatskoga planinarskog saveza.

Ostvarenje po kojem će se najviše pamtili 2007. godina – Prva ženska himalajska ekspedicija na Cho Oyu

Hrvatska gorska služba spašavanja – Već petu godinu djeluje kao samostalna pravna osoba, ali statutarno i nizom zajedničkih interesa i dalje je čvrsto povezana s HPS-om. U službi djeluje preko 400 osoba koje su obvezno članovi HPS-a. Uz redovnu djelatnost spašavanja unesrećenih, održavanja vježbi, tečajeva i ispita za gorske spašavatelje, HGSS je dežurao na skijališima i u planinskim nacionalnim parkovima, te na većim akcijama u planinama. Služba je postigla vrlo visok status i opće uvažavanje u našem društvu.

Ovaj sažeti pregled rada tijela i Ureda HPS-a, komisija i ostalih djelatnosti HPS-a i opravdava ocjenu da će i 2007. ostati zabilježena kao godina s organiziranim akcijama najviše vrijednosti i značenja, najvećim brojem udruženih društava/klubova u povijesti hrvatskog planinarstva i dosad najvišim ostvarenim prihodom. HPS ne krije zadovoljstvo i ponos zbog postignutih rezultata, a nema ni najmanjeg pokazatelja da se taj trend stalnog rasta neće zadržati i u sljedećim godinama.

U ovom izvještaju nisu spomenute još mnoge vrijedne i značajne akcije, ali, između ostalog ni neke činjenice s kojima nismo zadovoljni.

Ponekad članice HPS-a zbog svojih uskih interesa, zaboravljaju neke važne odredbe Statuta HPS-a i ponašaju se neprihvatljivo, ali je takvih slučajeva sve manje. Međutim, ima sve više primjera da se pojedine udruge ili skupine bave planinarskim djelatnostima, a nisu članice HPS-a, ali prozivaju i predlažu kako da se u organiziranom hrvatskom planinarstvu rješavaju pojedina pitanja. Do neke granice ne treba na tu njihovu aktivnost reagirati, no ako se ona nastavi, HPS će poduzeti oštre mjere u svrhu zaštite svih svojih djelatnosti propisanih Statutom.

Pozivamo planinarska društva, županijske i gradske planinarske saveze, ali i pojedince, da češće izvješćuju o svom radu u našem časopisu ili da takve izvještaje šalju u Ured HPS-a, ne samo zbog obavještanja planinarske javnosti, već da i budućim naraštajima ostavimo pisani trag o našem radu.

Zahvaljujemo svim dužnosnicima, pročelnicima i članovima komisija, zaposlenicima i suradnicima, te planinarskim udrugama i svim planinarima HPS-a koji su ove godine svojim djelovanjem u hrvatskim i inozemnim planinama, podzemnom svijetu, ali i zalaganjem u mnogim ustanovama i tijelima, pridonijeli da se postignu izuzetno vrijedni planinarski rezultati.

Najbolji u prošloj godini

Godišnja priznanja i nagrade Izvršnog odbora HPS-a

Planinarsko društvo Dubovac, Karlovac

Malačka - Donja Kaštela

Josip Majnarić

Branko Meštrić

Planinarski dom Putalj

U ponedjeljak 17. prosinca 2007. održana je u Domu HPS-a tradicionalna Novogodišnja sjednica na kojoj su dodijeljena priznanja Izvršnog odbora HPS-a planinarskim udrugama, organizatorima akcija i pojedincima koji su se istaknuli radom tijekom godine, kao i ustanovama izvan HPS-a koje su pomogle planinarsko djelovanje. Evo popisa nagrađenih:

Najuspješnija planinarska udruga: **Planinarsko društvo »Dubovac«, Karlovac** zbog kvalitetnog programa izleta, povećanja broja članova i uzorne brige za planinarske kuće »Vodice« i »Kalvarija« te za planinarsku popularizaciju Petrove gore

Najbolje organizirana akcija: dvodnevna događanja na Danima hrvatskih planinara na Malački u organizaciji **HPD »Malačka - Donja Kaštela«**

Najbolji društveni rad u planinarskoj udruzi: **Josip Majnarić – HPD »Zanatlija« Zagreb**, za aktivnosti koje su rezultirale izgradnjom temelja planinarskog vidikovca visine 30 metara u blizini Hunjke na Medvednici

Najbolji planinarski dužnosnik: pročelnik Komisije za promidžbu i izdavaštvo **Branko Meštrić**, za kontinuirano i pravodobno praćenje i prezentiranje aktualnih događanja u pl. organizaciji, posebno za vrijeme trajanja himalajske ekspedicije na Cho Oyu.

Najveći planinarski uspjeh: Prva hrvatska ženska alpinistička ekspedicija Cho Oyu 2007, koja je svojim rezultatima postavila nove standarde u hrvatskom himalajizmu i ekspedicionizmu

Najbolja planinarska kuća: **planinarski dom »Putalj« na Kozjaku**, za uređenost, kvalitetu smještaja i prihvata svih posjetitelja doma

Prva hrvatska ženska ekspedicija Cho Oyu

Dragutin Hanžek

Najbolji domar: **Dragutin Hanžek** – domar u planinarskom domu »Pasaričeva kuća« na Ivanšćici, za srdačan odnos prema posjetiteljima, brigu za objekt i korektnu suradnju s društvom vlasnikom kuće

Najbolji upravljač planinarske kuće: **Hrvatsko planinarsko društvo »Željezničar« Zagreb**, upravljač planinarskog doma na Oštrcu, za društvenu akciju na promjeni krova, čime je taj planinarski objekt spašen od daljnjeg propadanja i mogućeg urušavanja cijelog krovišta tijekom zime

Najbolji vanjski suradnik: **Državni hidrometeorološki zavod, Zagreb**, za stalnu i kvalitetnu suradnju oko rada Glavne meteorološke postaje na Zavižanu te za pomoć i informacije (sinoptički izvještaji) članicama ekspedicije prilikom uspona na Cho Oyu (8201 m)

Najveći sponzorski doprinos: **»Termomont« Samobor**, za poklon u materijalu i radovima kojima je u planinarskom domu »Zavižan« osposobljeno centralno grijanje i time poboljšana usluga smještaja za posjetitelje doma, naročito u zimskim mjesecima

Najbolja planinarska web-stranica: **Hrvatski planinarski klub »Sveti Mihovil«, Šibenik** za redovito i aktualno održavanje društvene web-stranice s vrlo kvalitetnim informacijama za sve posjetitelje stranice

Najveći doprinos publicističkoj djelatnosti (dva dobitnika): **Branko Jalžić i suradnici** za pripremu preglednog i kvalitetnog prikaza svih događanja oko višegodišnjeg istraživanja jamskog sustava Lukina jama - Trojama na Sjevernom Velebitu

Zdenko Kristijan i suradnici: za pripremu trećeg izdanja priručnika za markaciste, pod naslovom »Planinarski putovi« koje je, zbog kvalitete i sveobuhvatnog pregleda teme koju obrađuje prerasla okvire priručnika i postala kvalitetan udžbenik potreban svima

Pireneji – dostižni ledeni vrhunci

Branko Meštrić, Zagreb

Da odmah raščistimo tu dostižnost! Jasno je da hrvatski planinari mogu dostići gotovo sve na ovom planetu. Činili su to, pa će i dalje činiti. Ali ovdje je riječ o nama, »malim« planinarima, koji rijetko napuštamo naše granice, a Velebit, Biokovo i Dinara prirodno su nam stanište u kojemu se najbolje osjećamo. Dobro, dodajmo tu poneki »ispad« u susjedne nam zemlje, na poneki dvotisućnjak – i to je sve.

Pireneji su svakako jedno od poznatih gorja. To zahvaljuju svom geografskom položaju i ulozi – ulozi prirodne razmeđe jednog kontinenta i njegova poluotoka, a ujedno i razmeđe dviju velikih zemalja. Malo je manje poznato da je gorje dugačko više od 440 km i da ima 212 vrhova viših od 3000 metara. Zanimat će nas da je najviši vrh Aneto (3404 m) te da je najveći »živući« ledenjak u Pirenejima također na Anetu (danas 163 ha, a 1894. čak 630 ha!).

Kako doći do Pireneja? Pokazalo se – prilično jednostavno. Naravno da postoje mogućnosti i zrakom i morem, pa malim autom, no mi smo se odlučili za autobus. Štoviše, brzo se pokazalo da je za desetine hrvatskih autobusnih prijevoznika put do Pireneja stvar rutine. Stotine hrvatskih autobusa vozilo je hodočasnike do Lurda, a vjerojatno tek malo manje njih maturante do Barcelone. Mi smo se odlučili za francusku vezu pa smo u svoj program uključili i obilazak toga nesumnjivo velikoga hodočasničkog središta.

Lurd se nalazi na sjevernim obroncima Pireneja pa nismo propustili već odande »baciti pogled« s lokalnog vrha – Pic du Jera (948 m) na Pireneje. Jednako nas je intrigirala i planinska cesta kojom se iz Francuske valja prebaciti

u Španjolsku. Pokazalo se da ni to nije problem, jer Pireneje karakteriziraju poprečne udoline, duboko uvučene u tijelo planine, duž kojih su sagrađene vrlo dobre ceste, a granica je, naravno, europska – neprimjetna.

Kako »naša« udolina Benasque nema vrata prema Francuskoj, valjalo se uvući stotinjak kilometara u Španjolsku da bismo dohvatili prvu poprečnu cestu. Iz Barcelone bi bilo mnogo kraće (oko 300 km).

Benasque je krasan gradić stiješnjen među planinskim grebenima, s brojnim hotelima u samom gradu i u okolici (skijaško središte!). Nas je zanimao kamp Aneto – vrlo uredan i praktičan, a pokazalo se i uobičajen za planinare, jer smo poslije u kampu susreli ljude što smo ih upamtili s uspona. Planinari se rado smještaju i u hotelima u Banos de Benasque, dublje u dolini, a često i u Lianos de Hospital – posljednjem mjestu do kojeg se može vlastitim prijevozom, barem u ljetnim mjesecima. Iako je cesta i dalje dobra, tu je rampa i dalje voze samo »njihovi« autobusi. Navodno se izvan sezone može autom i dalje.

Cesta završava 6 km dalje na Besurti i najprikladnije je »progutati« tih nekoliko eura pa sjesti u njihov autobus odmah ispred kampa.

Pireneji su prirodna razmeđa Pirenejskog poluotoka i ostatka europskog kopna, a ujedno i razmeđa dviju velikih zemalja: Španjolske i Francuske

Pireneji u tri riječi: granit, voda i rododendroni

Iskreat će vas na 1920 metara, na samom početku građene i obilježene staze kojom se za manje od sata dohvati planinarski dom »La Renclusa«. Dom je ishodište brojnih uspona u Pireneje, pa i uspona na najviši vrh.

Na samu Renclusu valja potrošiti nekoliko riječi. Kuća je inače dobra i uredna, a s obzirom da se nalazi na 2140 metara, dobro je i opskrbljena. No takvu neljubaznost, strogost i neprikladnost teško ćete naći i u našim krajevima, pa je najbolje da i ne dolazite ako niste točno dogovorili i smještaj i prehranu. A to je prilično teško, jer je engleski slaba strana mnogih Španjolaca. Nama se dogodilo da je domar rezervaciju za 30 ljudi razumio kao 13, da nismo mogli ni ući u dom jer smo valjda došli prerano, da se ne može dobiti jelo kad hoćete, već kad oni hoće, i tako biser za biserom. Simpatičan je biser i to da će vas ispred doma (u koji ne možete ući!) napastovati domarovi konji i bez skrupula krasti hranu iz ruksaka. Dodajmo još i

da nemamo popust u domu (Slovenci imaju!), pa smještaj ispada prilično skup.

Ali da oko Rencluse ne bi sve bilo crno kad je ružičasto, valja se odmaknuti samo nekoliko koraka od kuće i naći ćete se u raj u rascvjetanih rododendrona, prelijepih potoka i nestvarnih dolinica s jezercima. Ne iznenadite se ni brojnim sviscima, koji će svako toliko iskočiti iza kamena, važno vam pozirati pa odmagliti u prvu rupu. (Nije primijećeno da krađu sendviče, a niti da pakiraju čokoladu!)

Ako se kome čini da uspon s 2100 na 3400 metara nije ni po čemu osobit – samo je djelomično u pravu. Naime, kad uzmete u obzir da odmah u startu valja oštro uzbrdo po tipičnom granitnom bujičnjaku, gdje gotovo i nema staze (posljednja markacija je ispod kuće, a markiranje staza prema vrhu nepoznat je pojam), da se svuda između kamenja cijedi voda, da brojni čuljci često zavedu na stijenu s koje se ne može dalje, a kamenje se pri vrhu »krijeste« miče na

Prvi pogled s Portillona na Aneto

BRANKO MEŠTRIĆ

sve strane, priča baš i nije tako jednostavna. Zapravo, to smo shvatili više na silasku, kad jednostavno ne vjeruješ da si po toj vododerini prošao uzbrdo, a nikad kraja spustu do kuće koju gledaš na dlanu već dva sata.

Srećom, lutanje među kamenjem naglo se okonča dolaskom na Portillon Superior (glavna vrata), a pred očima pukne vidik na velebni Aneto, sav u snijegu, i na malo skromniji ledenjak Aneto ispred njega. Sumnjivo djeluje što su one mrvice od planinara koji svladavaju posljednji uspon tako sitne, no taj je dojam najbolje pripisati umoru i rijetkom zraku i zanemariti ga. Nakon tri sata, kad se konačno približite tom usponu, ipak sve postaje jasnije. Dakle, od Glavnih vrata nadalje nema više nikakvih sumnji o stazi – u našem je slučaju gotovo cijelom duljinom bila ugažena u snijegu, u svakom drugom slučaju dio preko ledenjaka je isto tako jasan, a i sam je cilj cijelo vrijeme vidljiv.

Ledenjak zaista zahtijeva cepin i dereze, no navez nije potreban jer nema pukotina ni opasnosti. Jedina je opasnost, ali za ledenjak, to što se sve više i brže topi. Na pojedinim mjestima naići ćete na huk podledenjačkih potoka. Završni uspon na vrh, od 3200 metara naviše, strm je, a kako je bio zasniježen, i prilično zahtjevan, dereze su više nego dobrodošle.

Pripremajući se za uspon, nailazili smo na napomene da je dobro ponijeti užu i navezivati se pri silasku s Portillona na ledenjak, a naročito na Mahoma prijelazu, samom izlazu na vrh. Gore smo uistinu i zatekli nekoliko uspaničenih pojedinaca koji su se svima četirima i djelomično zubima držali za kamen, no naše je užu ostalo smotano i tih pet metara nismo doživjeli osobito problematičnim. Jest da je u pitanju greda široka pola metra i da je provalija s obje strane duboka nekoliko stotina metara, ali to nije ništa što već nismo vidjeli u Samarskim stijenama. Doduše, malo je neugod-

no hodati iznad prestrašenih i na stijenu priljepljenih Španjolki. Zanimljivo je da taj mali detalj, koji zaista može biti opasan, a dnevno ga prolazi na stotine čak i neiskusnih planinara, uopće nije osiguran, iako bi dva-tri klina i/ili komad sajle svima olakšali muke. Ali, to je valjda španjolski pristup.

Od tridesetoro sudionika pohoda PD-a »Šumar«, na najviši vrh Pireneja stiglo je trinaestoro, ponajprije stoga što smo imali trinaest kompleta dereza i cepina. Nekoliko naših ljudi koji bi inače stigli na vrh bez poteškoća ostalo je na početku ledenjaka. No, čak i njima nije krivo zbog toga. Čitav doživljaj planine i vidici koje nam ona pruža toliko su različiti od onih na koje smo navikli. Toliko su široki čak i sa »skromnih« 2900 metara na Portillonu, da nikoga ne mogu ostaviti ravnodušnim.

Velik broj hrvatskih planinara nema u svom curriculumu dvotisućnjake, tako da su već na Renclusi dosegli vlastiti rekord, a za nekolicinu nas koji smo ponešto i dosegli po Alpama, 3404 metra visine zaista je velika stvar. Smiješno je što će u povratku svi u autobusu doseći 2408 metara nadmorske visine na izlazu iz Andore, a da mnogi to nisu niti će ikad ispenjati vlastonožno.

BRANKO MEŠTRIĆ

Gužva na vršnom grebenu

I na kraju zaključak: nije tako teško doputovati u Pireneje, nije ni tako teško uspeti se na najviši vrh i dostići 3404 metra, sve preko snijega i ledenjaka. Lijepo je doživjeti neke drugačije planine, drugačije cvijeće, pa i životinje, koje nisu velebitske ili biokovske, hodati po kamenju koje nije vapnenac i imati vode na sve strane. Preporučujem!

BRANKO MEŠTRIĆ

Članovi PD-a »Šumar« na najvišem vrhu Pireneja

Na Säuleck (3087 m)!

Kroz granitni »pakao« do vrha

Damir Bajš, Zagreb

Već po tradiciji, kad se vratimo s ljetovanja, slijedi uspon na neki tritisućnjak. Poslije Gross Venedigera, Gross Hafnera, Petzeka i Kitzsteinhorna došao je red i na Säuleck. Taj se vrh nalazi u nacionalnom parku Hohe Tauern (Visoke ture). Imali smo mnogo razloga za uspon baš na taj vrh. Uspon je umjeren, težak i nema osobito eksponiranih mjesta. Dobro je uporište za uspon planinarski dom »Arthur von Schmidt«.

Vremenska prognoza bila je dobra. Naš prijatelj, koji ima mnogo iskustva u visokim planinama, malo je promijenio plan uspona i odredio da umjesto sa zapadne strane, od spomenutog planinarskog doma, idemo s istočne strane, od »Giessener Hütte« (2215 m). Taj uspon traje dva sata više, ali bili smo spremni za to.

Od Zagreba do polazišta za uspon (1600 m) treba prijeći oko 300 km. Od parkirališta kod brane počinju markirani put i šumska cesta do Giessener Hütte. Do kuće se stiže za sat i pol lakog uspona. Penjanje može potrajati i duže ako se, poput nas, »uvalite« u grmove brusnica. Ma tko bi im odolio!

Giessener Hütte je ugodan i prilično velik dom, s točno 100 ležaja. Nije ni čudo da je takav jer je jedna od glavnih ishodišnih točaka za uspon na Hochalm Spitze, 3360 metara visok vrh s istoimenim ledenjakom. Domar nam je rekao da do vrha Säulecka treba 7 – 8 sati hoda, pa smo se prvi dan naumili popeti samo na »kućni« vrh iznad doma, Winterleitenkopf (2518 m). Iako uspon traje samo jedan sat, treba se malo oznojiti jer je staza prilično strma. Čak smo i malo »sajlali«, što nam je bilo dodatno iskustvo i neka vrst treninga za ono što nas je čekalo sutradan. I taj je vrh vrlo razgledan pa smo dobili širok pregled okolice toga dijela Ankogelove skupine.

Sada malo o ponudi u domu i o cijenama, za one koji se namjeravaju uputiti u te planine. Noćenje uz predočenje planinarske iskaznice stoji 6 eura, što je vrlo prihvatljivo. Pivo košta 2,90 eura (dakle oko 21 kn), što i nije malo ako se zna da je opskrba doma moguća cestovnim vozilom. Takve cijene, pa i više, imaju za cilj spriječiti da se ne popije previše, što u planini nikad nije dobro, ali ipak omogućuju da se popije jedno piće i nadoknadi izgubljena tekućina. I to je u redu. Jela su od 3 – 7 eura, što je također prihvatljivo i u razini cijena npr. u slovenskim Alpama.

Sutradan, nakon ranijeg ustajanja, pred nama je bio cijeli dug ljetni dan. Staza odmah pokraj doma prelazi preko nekoliko metara širokih rječica koje se strmo spuštaju iz visinskih predjela. Prijelaz preko njih omogućava veće kamenje razmaknuto taman za svaki korak. Nismo ni slutili što nas na tome mjestu čeka u povratku. Blago se uspinjući po livadama, obišli smo za oko sat vremena golemi amfiteatar koji čine brojni okolni vrhovi. A onda je počelo!

Staza okreće na zapad i počinje beskrajno područje rasutih granitnih stijena različite

Giessener Hütte (2215 m)

Vrh Säulecka
(3087 m)

veliĉine i teŝine. Staze tu i nema. Poneka markacija pokazuje opći smjer kretanja i sve je prepušteno pravilu »Snadi se!«. Sad gore, pa dolje, pa otpenjavanje, pa skok. A ĉesto taj skok završava ljuljanjem po nestabilnoj glondi. Pa ti onda hvataj ravnoteŝu!

To je trajalo dva sata, a izgledalo je tako blizu. Mjeseĉev pejzaŝ koji niti jedna fotografija ne moŝe doĉarati. Nakon jedne sajle od pedesetak metara, iznad ponora, stigli smo na prijevoj Malnitzer Scharte (2673 m). Tu smo malo odmorili koljena, koja su na tako teŝkom terenu najviše trpjela. Samo se nas troje osjećalo sposobnima za nastavak prema Säulecku.

Staza dalje nije bila ništa lakša, a dodatan je napor bio prvo spuštanje od oko 100 metara do polusmrznutog, omanjeg sivog jezera, zapravo ostatka snijega i leda. Tek odatle počinje završni dvosatni uspon na vrh. Iako je vidljiv još s prijevoja, one toĉkice – ljudi na vrhu – sporo su postajale krupnije. Nikad stići! No ipak je svakim metrom cilj bio sve bliŝi. Visinska granica od 3000 metara prolazi malim prijevojem s kojeg se pruŝa vidik na zapadnu stranu Hochalmspitze. I tu ima snijega i leda, ali mi se ĉini da ga je prije ne tako mnogo godina bilo znatno više. To su mi na vrhu potvrdili i neki Austrijanci.

Konaĉno na vrhu – 3087 metara! Sve je ispod nas. Duboke doline što su ih napravile bujice prilikom otapanja snjegova tijekom

tisuća godina, bezbrojni vrhovi, jezero Dössener See pokraj već spomenutog doma »Arthur von Schmidt« i još beskrajno mnogo toga moŝe se vidjeti s toga zaista lijepog i visokog vrha. Naravno, tu je i obvezni kriŝ, kao i na većini austrijskih vrhova te, zaĉudo, ŝig. Da ĉovjek ne povjeruje.

Ugodna razmjena mišljenja s nekoliko planinara i okrjepa trajali su ĉitav sat. Gotovo smo zaboravili da nas sve to opet ĉeka na povratku. A iza nas je već šest sati hoda. Oprezno smo se spuštali, ponekad zabljesnuti odsjajem kamenih gromada srebrnog ŝkriljevca. Djelovale su kao da je netko pobacao drago kamenje oko nas. Nekoliko malih grumena ponijeli smo za uspomenu.

Povratak je zbog teŝko prohodnog terena trajao gotovo jednako kao i uspon. A desetak minuta prije doma ĉekalo nas je iznenađenje. Tijekom dana, koji je bio vrlo topao, snijeg i led s ledenjaka dodatno su se topili pa je koliĉina vode što se obrušavala niz padinu bila znatno veća, a prelazak potoka nemoguć. Trebalo nam je pola sata da na pogodna mjesta nabacamo veće kamenje i na taj naĉin prebrodimo vodenu prepreku. Po onoj staroj »Ništa nas ne smije iznenaditi«, uspjeli smo u svom naumu. Kratak odmor u domu i odliĉan gulaš dali su nam još toliko snage da se spustimo do auta. Poslije ponoći, umorni i zadovoljni, ugledali smo konaĉno svjetla našega grada.

Jedna noć u Paklenici

Tomislav Juzbašić, Županja

Putujući jednom prilikom duž naše obale, sjetih se da kolegica Vlatka u Zadru ima neke apartmančice te da u ljetno vrijeme boravi tamo sa svojim dečkom Juricom, a Jurica ima auto... Nazovem ih i – svaka im čast – premda su se upravo spremali na slapove Krke, odmah su bili spremni promijeniti plan te su prihvatili moj prijedlog da posjetimo Paklenicu. Predložio sam im da zajedno prošetamo do planinarskog doma »Paklenica«, da Katica, Lidija i ja prenoćimo u domu, a da se Vlatka i Jurica iste večeri vrate u Zadar. Svi su se složili i mogli smo krenuti!

Paklenica je iznimno mjesto

Paklenica je proglašena nacionalnim parkom još 1949. godine te je uz Plitvička jezera naš najstariji nacionalni park. Ime je dobila po smoli crnog bora, tzv. paklini, koja se nekoć upotrebljavala za premazivanje drvenih brodova. Impresivna ljepota mitske hrvatske planine – Velebita, dosegla je vrhunac upravo ovdje u području Paklenice. Na tom razmjerno malenom prostoru nalazi se iznimno veliko bogatstvo geomorfoloških fenomena, raznolik biljni i životinjski svijet, atraktivni krajolici i očuvana priroda. Budući da je izgrađena od

Najuži dio Velike Paklenice

vapnenaca i dolomita, Paklenica se odlikuje bogatstvom krških pojava kakve su, primjerice, škrape, kamenice, prozorci, kukovi, jame, špilje. Najveće i najbogatije špiljskim ukrasima jesu špilja Manita peč i jama Vodarica.

Šume pokrivaju dvije trećine površine Nacionalnog parka Paklenica i odlikuju se najrazličitijim biljnim zajednicama, od bukovih šuma do autohtonih šuma crnog bora. Među florističkim ukrasima Paklenice ističe se vegetacija stijena, osobito razne vrste zvončića, a na kamenjaru prevladavaju kadulja i vrijesak. Na pakleničkim livadama rastu mnogobrojne vrste orhideja i ljiljana.

Zahvaljujući očuvanosti ekosustava, životinjski svijet Paklenice bogat je i raznolik. Zabilježeno je mnogo različitih vrsta životinja, od kojih su mnoge nestale s velikog djela europskih područja. Posebno se to može reći za leptire, kao što su npr. uskrsni leptir, ljepokrili admiral i lastin rep.

Polu stoljeća tradicije alpinizma i sportskog penjanja stavilo je Paklenicu uz sam bok najpoznatijim europskim penjačkim odredištima.

Osobita je pogodnost i europski raritet što zbog pogodne mediteranske klime sezona penjanja u Paklenici može trajati praktično tijekom cijele godine. Najviše se penjača okuplja oko 1. svibnja, kada se održava tradicionalni međunarodni alpinistički susret, sada pod nazivom »Big Wall Speed Climbing«. Najveći broj uredenih sportskih i drugih smjerova nalazi se na samom ulazu u Nacionalni park, u klanca Velike Paklenice, a tu je i najveća stijena na Velebitu te ujedno najpoznatija hrvatska stijena – Anića kuk (712 m). Visoka je više od 300 metara, a glasovita je po svojoj razvedenosti, brojnim penjačkim problemima i prevjesima, a osobito se ističe prepoznatljiv prevjesni Brid Klina. Osim alpinističkim smjerovima, do vrha Anića kuka može se stići i planinarskom stazom; na vrhu se nalazi kutija s planinarskim žigom.

Pješaćenje je jedini način da se stvarno upozna Paklenica. Na području Parka postoji oko 150 km staza i putova, od turističkih, koji iz klanca Velike Paklenice vode do špilje Manite peći, šumarske kuće »Lugarnica« i planinarskog doma »Paklenica«, do onih pravih

Paklenica je proglašena nacionalnim parkom još 1949. godine te je uz Plitvička jezera naš najstariji nacionalni park

planinarskih, koji vode do najviših velebitskih vrhova, Vaganskog vrha i Svetog brda. Paklenički mlinovi, stupe i planinski zaseoci dočaravaju posjetiteljima život ovdašnjih gorštaka u ne tako davnoj prošlosti, a zidine tvrđave Paklarić svjedoče o životu ovoga kraja u prapovijesno doba.

Od parkirališta na ulazu u Nacionalni park do doma ima oko dva i pol sata laka hoda po širokoj kamenoj stazi, no već nakon 20 minuta pješaćenja zastajemo kod čuvenog labirinta bunkera. U najvećoj tajnosti iskopala ga je bivša JNA i po završetku zazidala kao atomsko sklo-

nište. Površina podzemnih prostora je 1730 m², a dužina 549 m. Izvan ljetne sezone posjet je moguć uz prethodni dogovor s upravom Parka, a tijekom ljeta posjet turista omogućuju dežurstva u određenim popodnevnim satima.

Noćna uzbuđenja u Paklenici

U obilasku spomenutih bunkera i izložbi fotografija velebitske flore i faune koje su u njemu postavljene zadržasmo se oko sat vremena te stoga do planinarskog doma stigismo u samo predvečerje. Dom se nalazi na nadmorskoj visini 480 metara; u zidanom prizemlju nalaze se blagovaonica i kuhinja, a na prvom katu spavaonice s 40 ležaja. Otvoren je i opskrbljen vikendom, a ljeti svakodnevno. Njime upravlja HPD »Paklenica« iz Zadra.

Putem smo nagovorili Vlatku i Juricu da se ipak ne vraćaju u Zadar nego da s nama prespavaju u domu. Sutradan ćemo još malo uživati u velebitskim ljepotama pa ćemo se onda svi zajedno vratiti u Zadar.

Stigavši do doma, ljubazno pozdravih domara Valtera i zapitah ga ima li mjesta za noćenje (telefonom sam još iz Zadra pokušavao rezervirati noćenje, no nitko se nije oduzvao). Pregovori o noćenju nisu bili baš ugodno iskustvo, a kad smo večerali u noćnoj idili terase ispred doma, izronio je nov neočekivan problem. Naime, Vlatka se sjetila da je sestri javila da idu na Velebit, ali da će doći k njoj spavati, a ovdje nema signala za mobitel da bi obitelji javila o promjeni plana i noćenju na Velebitu. Mogli smo samo zamisliti kakva će panika uskoro nastati u njezinu domu – kći izgubljena na Velebitu, a ako je još uvijek živa, noću će je rastrgati divlje zvijeri, alarmirat će GSS...

Odmah uzmem mobitele s napisanim porukama u kojima se objašnjava promjena plana te stadoh trčati nazad prema ulazu u nacionalni park, gdje je dobar signal. Baterije na čeonj svjetiljci počeo mi nagovještavati svoj skorašnji kraj, te je stoga ugasio da bih ostatke energije sačuvao za nužnije prilike. Hvala dragom Bogu da u tom mraku nisam polomio noge trčeći po

ALAN ČAPLAR

Planinari na putu kroz Veliku Paklenicu

kamenju, no u svakom slučaju potpuno sam izgubio iluziju o svojoj hrabrosti – noću se budi šumska fauna i svaki šum lijevo ili desno od puta gotovo da mi je zaustavljao rad srca. Sve su to upotpunjavali i napadi s visine – iznenađna glasanja sova i drugih noćnih ptica. Uglavnom, »umirao« sam od straha.

Upravo dok su mi se glavom rojile misli hoću li biti večera medvjedima ili vukovima koji tijekom noći dolaze piti vodu u pakleničkom potoku – na desetak metara ispred sebe začujem zvukove pokreta neusporedivo jačih od svih prijašnjih. Nije bilo sumnje da se preda mnom nalazi neko itekako veliko stvorenje. U trenutku sam zastao i malo je nedostajalo da se skamenim od straha. Stvorenje koje se nalazilo preda mnom također je zastalo, čuvši me ili osjetivši. Tih nekoliko trenutaka trajalo je čitavu vječnost. Napokon sam skupio hrabrosti da se suočim s onim što slijedi te upalim svjetiljku – gotovo istovremeno i na glavi planinara koji je stajao desetak metara ispred mene također se upalila svjetiljka. Uh!

Idemo nazad!

Sutradan ustajemo rano da iskoristimo još jedan lijep sunčan dan na Velebitu. Hodamo nazad prema izlazu iz Velike Paklenice te otprilike na pola puta stižemo da putokaza koji usmjerava prema Manitoj peći.

Do nje nam je trebalo gotovo sat uspona. Ulaz se nalazi na visini od 540 metara, u podnožju Vidakova kuka (856 m). Manita peč najljepša je paklenička špilja i jedna od najljepših u Hrvatskoj. Od ulaza, kroz predvorje, do prve dvorane, vodi betonirana staza dugačka 25 metara. U dvoranu se silazi niza strmu stijenu stubama dugačkim 22 metra. Dvorana je dugačka 40, široka 85, a visoka 32 metra. Hodnik dugačak 75 metara vodi do druge dvorane, dugačke 28 metara. Od brojnih prekrasnih primjeraka stalagmita i stalaktita posebno se ističe skup nazvan »Orgulje«, koji je priroda stvarala tisućama i tisućama godina.

Negdje sam pročitao da je Manita peč dobila ime po ženama (čija je zadaća u prošlosti bila da osiguraju vodu za svoja domaćinstva) koje su se za suše spuštale niz strme stijene do malog izvora ili minijaturnog jezera s pitkom

ALAN ČAPLAR

Planinarski dom »Paklenica«

vodom, odakle bi je pravim junačkim podvizima iznosile. Zbog te njihove lude hrabrosti nazivali su ih »manitašicama« (grč. mania – ludilo, bjesnilo), a špilju u koju su se spuštale Manitom peći.

Kao i ulaz u nedaleki podzemni labirint bunkera, i posjet špilji moguć je izvan ljetne turističke sezone uz prethodan dogovor s upravom Parka. Ljeti su svakodnevno osigurana dežurstva vodiča, no za razliku od bunkera koji su otvoreni za posjetitelje popodne, Manita peč može se obići prijepodne. Posjetom špilji uglavnom smo završili obilazak Nacionalnog parka »Paklenica«.

Iako je to bio sasvim jednostavan izlet, ostat će nam svima u iznimnom sjećanju još dugo, dugo...

Diviti se znači živjeti!

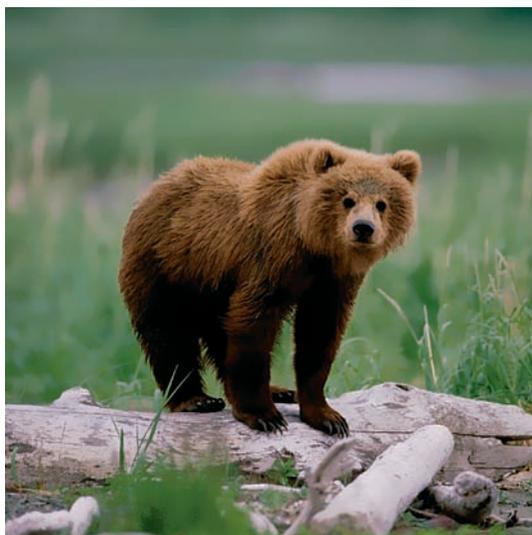
vlač. Blaž Tota, Varaždin

Da napišem ovaj članak, potaknuo me članak Darka Mohara, objavljen prošloga lipnja u »Hrvatskom planinaru«.

Prije dvadesetak godina išao sam u predvečerje s dječacima Ivom, Božom i Mirkom, sinovima Ante Vukušića, na šetnju iz Zavižana prema Vukušić snježnici. Na cestu je sišao mladi medvjed, okrećući kamenje u potrazi za svojim specijalitetom, mravima i mravljim jajima. Misleći da je blizu medvjedičeva mama, zaustavih dječake, ali oni uzeše kamenčiće, otrčaše naprijed i stadoše ih bacati na medvjedića. U strahu sam počeo vikati: »Ne igrajte se!« Medvjed je, međutim, primijetio djecu, stao na stražnje noge, koprcio se i uzvraćao kamenjem. Igra? Nevjerojatno! Bezazleni, još neiskusni medo igrao se s djecom! Taj još nije okusio zloće ljudi.

Poslije su mi dječaci pričali kako je medvjedića napustila mama i sam se mora snalaziti za sve u životu. Oni se već znaju i igrali su se s njime. Ne vjerujete? Mislite li da je »lovačka«? Nije! Sami nismo bezazleni kao djeca i zato prenosimo strah i zlo na životinje. Praotac Adam bio je prije prekida prijateljstva s Bogom u prijateljstvu i sa svim zvijerima. Kao djeca s veseljem smo gledali u slikovnici Adama s lavom i sv. Antuna Pustinjaka među opasnim životinjama.

Što je borba za opstanak? Selekcija? Veća se riba hrani manjom? Što je instinkt? Pro-

Smeđi medvjed

gramiranost? Nepogrešivost? Tko je Programator? Što u svetopisamskoj Knjizi postanka znači: »Od sada će ti zemlja radati trnjem i korovom. U znoju lica jesti ćeš kruh.« Što znači: »U bolovima ćeš radati djecu«? Što sakrivaju riječi: »Zašto se bojiš? Zašto si se sakrio?« Što znači: »Neprijateljstvo postavljam između tebe (zmijsa) i žene. Ona, On (plod Njezin) satrt će ti glavu, a ti ćeš vrebati na petu Njezinu!«

Otkuda i zašto sva neprijateljstva čovjeka i prirode? Otkuda s druge strane zov prirode, ljubav i želja za povratkom prirodi?

Drugi doživljaj

Pater Hugo Zajec, dušobrižnik za naše radnike u Gracu, vodio nas je nekoliko puta po austrijskim planinama. Pater Ivo, Božo, on i ja: Bärenbach i okolni vrhovi. Zaboravih imena. Na visini od oko 2000 metara proplanak ispod vrha, pada kratkotrajni snijeg i sunce se probija kroz oblake. Na snježniku stoji mnoštvo divo-

Otkuda i zašto sva neprijateljstva čovjeka i prirode? Otkuda s druge strane zov prirode, ljubav i želja za povratkom prirodi?

koza. Mlade skaču, prevrću se, prave salto, cvile, fučkaju od radosti. Kavalkada na snijegu; ispod je pašnjak. Slika je neopisivo lijepa, u mašti je mogu obnavljati u sjećanju, fotografija nemam, ostale su negdje kod patera Huga, samo gdje, ili kod Bože? Pokojni su, a prijatelji im nisu znali vrijednost!

Što je to bilo? Stajali smo i promatrali igru, ples, razigranu radost, mladost i život.

Što je u životinjama bilo? Što jest?

Treći i još i još...

Ustadosmo na Kamniškom sedlu prije zore da se popnemo na Planjavu i da s vrha gledamo izlazak sunca. Došavši na Sedlo prije Škrbine, ugledali smo na vrhu dvije divokoze kako nepomično stoje i gledaju u nizinu, te čekaju na izlazeće sunce! Stajali smo zabezeknuti, zadivljeni, očarani, ne vjerujući u čaroban prizor.

Što se zbivalo u »gamsima«? Mogu li se divokoze i druge životinje diviti veličajnosti i ljepoti, suncu, vrhuncu? Nekada, prije više godina, planinarica Mira Šincek pisala je »Priču poskoka u Velebitu«, netko u nekom vjerskom

časopisu o daždevnjaku... Što to piše Dostojevski u »Braći Karamazovima«? Što prije smrti sveti starac i monah Zosima priča braći kao oporuku: »Ljubite svaki stvor Božji kao cjelinu, tako i svako zrnce pijeska. Svaki listić, svaku zraku Božju. Ljubite životinje, ljubite biljke, ljubite svaku stvar. Ako budeš ljubio svaku stvar, otkrit ćeš i tajnu Božju u stvarima. Kada je jedanput otkriješ, upoznavat ćeš je neprestano sve više i dublje, iz dana u dan. I zavoljet ćeš naposljetku cijeli svijet potpunom sveobuhvatnom ljubavlju. I životinje ljubite, i njima je Bog dao klicu nepomućene radosti.«

...Čovječe, ne uznosi se... Životinje nisu grešne, a ti »veličinom« svojom kvariš zemlju, pojavom svojom na njoj ostavljaš smrdljiv trag za sobom! Što je čovjek lijepoga naučio i na dobro učinio, to je iz knjige koju je napisala ruka Boga Stvoritelja, Otkupitelja i Posvetitelja sve prirode i čovjeka. Štoga pak čovjek čini protiv istine Božje, to čini protiv sebe.

Diviti se znači živjeti, ne diviti se znači već biti mrtav!

BRANKO BALAŠKO

Vladari Alpa

PROŠIRENA PLANINARSKA KUĆA NA VRBANJU

HPD »Dubrovnik« koncem studenoga 2007. završio je građevinske radove na rekonstrukciji i nadogradnji planinarske kuće na Vrbanju u Crnoj Gori. Nadograđeni dio kuće nalazi se na mjestu nekadašnjih urušenih gospodarskih objekata. Arhitektonski projekt proširenja kuće izradila je Mirjana Karaman, a statički račun Zdravko Brkić, članovi HPD-a »Dubrovnik«. Kod obnove i proširenja kuće posebno se vodilo računa da se ne naruši izgled staroga dijela, podignutog u vrijeme bivše Austro-Ugarske države i koji je tada služio kao žandarmerijska postaja.

Kuću na Vrbanju HPD »Dubrovnik« kupilo je dragovoljnim priložima svojih članova davne 1939. godine na javnoj dražbi. Kompleks bivše žandarmerijske postaje na Vrbanju društvo je tada uknjižilo u svoje vlasništvo, što je bilo ključno za povratak kuće dubrovačkim planinarima 2003. godine.

Od početka rata do 2003. kuća je bila uknjižena na planinarsko društvo u Herceg Novom. Tijekom rata, bila je nažalost opustošena i sav je inventar opljačkan, pa je 2003. HPD »Dubrovnik« pokrenulo

tužbu na Općinskom sudu u Herceg Novom za nadoknadu štete. Sredstvima dobivenim putem međunarodnih projekata prekogranične suradnje EASTWEST instituta i SIDE obnovljena je stara zgrada te je uz pomoć naših sugrađana opremljena potrebnom opremom, da bi 2005. godine bila stavljena u funkciju. Od tada do danas dom su posjetila mnoga planinarska društva iz naše zemlje.

Do kuće se iz Dubrovnika lako stiže dobrom asfaltnom cestom za samo sat vožnje (65 km). U kući se može na noćenje smjestiti 50 posjetitelja. Kada sve završimo imat ćemo oko 380 m² bruto prostora (220 m² bruto prostora u novom dijelu i 160 m² u staroj zgradi).

Dubrovačane čeka još puno posla na započetom uređenju dograđenog dijela kuće. Drago nam je da smo i ovaj put naišli na odobravanje građana i institucija, premda se kuća nalazi na području druge države. Posebno zahvaljujemo svima koji su nam materijalno pomogli: Hrvatskom planinarskom savezu, Dubrovačko-neretvanskoj županiji, Zajednici tehničke kulture DNŽ i Dubrovačkom savezu športova.

Mirjana Karaman

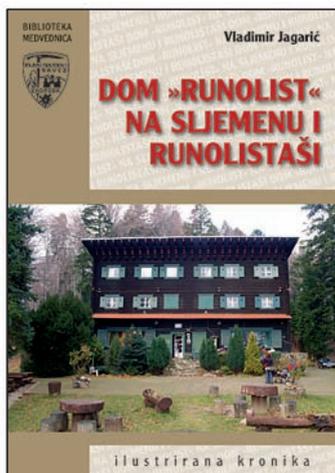

Planinarska kuća dubrovačkih planinara na Vrbanju u Crnoj Gori (lijevo stari dio, desno dograđeni dio)

DOM »RUNOLIST« NA SLJEMENU I RUNOLISTAŠI

Pod tim je naslovom Vladimir Jagarić napisao, Alan Čaplar uredio, Planinarski savez Zagreba objavio i tiskara »Denona« tiskala vrlo dopadljivu knjižicu od stotinjak stranica. Ukrašena je s više od stotinu slika, koje opravdavaju podnaslov »Ilustrirana kronika«. Njome je obilježeno 80 godina od osnutka zagrebačkoga PD-a »Runolist« i 70 godina od izgradnje istoimenoga planinarskog doma na Sljemenu (točnije: pod Sljemenom). Onaj tko se bavi poviješću našega planinarstva mora se začuditi kako je autor uspio skupiti toliko podataka o društvu koje nije imalo svoje glasilo, čija je arhiva uništena selidbama i poplavom i čiji osnivači već odavna nisu među živima. Usput: začuđuje i to što taj golemi drveni objekt nikada nije stradao od požara kao ostale drvene kuće na Medvednici (stari i novi Tomislavov dom, Adolfovac, Kaptolska lugarnica, Vila Rebar). Za knjigom će rado posegnuti ne samo članovi društva nego i svaki posjetitelj doma »Runolist« jer može li se zamisliti bolji suvenir od te knjižice?

Željko Poljak

»SPELEOLOG« 2006

Novi broj časopisa »Speleolog«, jedinstvenog speleološkog glasila koje neprekidno izlazi zahvaljujući generacijama neumornih članova Speleološkog odsjeka HPD-a »Željezničar« u Zagrebu, izašlo je koncem 2007. na stotinjak stranica, u standardnom obliku. Iako ima novog urednika – ing. Vladu Božića, i sadržaj je standardan. Osim obilja vijesti iz speleološkog života u Hrvatskoj, društvenih vijesti, izvještaja o akcijama i osvrtu na literaturu, posebno treba

izdvojiti članke koji iznose rezultate istraživanja. To su: Dragića špilja II (D. Jirkal i M. Pavlek), Špilja Vodena peća (M. Borovec, M. Budić i V. Jalžić) i Strašna peć na Dugom otoku (T. Kovačević). Po egzotici je zanimljiv i prikaz speleologije u Maleziji (Liz Price i S. Jembrih). Naklada »Speleologa« je 300 primjeraka, a adresa izdavača: SO HPD »Željezničar«, Trnajska 5b, 10000 Zagreb.

Željko Poljak

»ANA I VILA S VELEBITA«

Pod naslovom »Ana i vila s Velebita« objavio je Nacionalni park »Sjeverni Velebit« dopadljivu planinarsku slikovnicu od dvadeset stranica namijenjenu osnovnoškolskom uzrastu. Napisao ju je i s tridesetak ilustracija u boji opremio Tomica Bajsić. Vrijedi je spomenuti jer svojim sadržajem može poslužiti ne samo za planinarsku animaciju nego i kao osnovni

informativni o bitnim sadržajima ove naše planine i o načinu života Podgoraca, pa tako o Rožanskim kukovima, planinarskom domu »Zavižan«, velebitskoj degeniji itd. Adresa izdavača je: NP »Sjeverni Velebit«, Krasno 96, 53274 Krasno. Željko Poljak

KARTA KOZJAKA – KARTOGRAFSKI UZOR

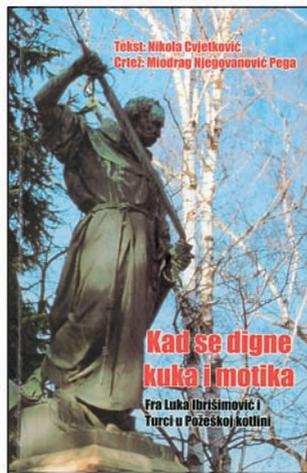
Nakon Mosora i Omiške Dinare, i treća planina u blizini Splita dobila je kvalitetnu planinarsku kartu. Potpisuje ju skupina okupljena oko splitskog planinara Rudolfa Schwabea. Riječ je o karti Kozjaka, koja osim Kozjaka obuhvaća i područje Kaštelanskog zaljeva, od Trogira na zapadu do Debelog brda na Mosoru na istoku. Karta je izrađena u mjerilu 1:25.000, uz korištenje pregledne podloge Državne geodetske uprave. Svi putovi i objekti na terenu snimljeni su i provjereni pomoću GPS-a, tako da se točnost ove karte može uistinu istaknuti kao pravi kartografski uzor.

Prvu kartu (Mosor) izdalo je HPD »Mosor«, drugu (Omiška Dinara) »Dinaridi«, a izdavač karte Kozjaka je Hrvatska gorska služba spašavanja. Karta se može nabaviti u Uredu HPS-a, tel. 01/48-24-14 i 01/48-23-624, e-mail: hps@plsavez.hr. Alan Čaplar

OBJLJETNICE – PODSTREK NAKLADNIŠTVU

Mjesec hrvatske knjige 2007. u Požezi je započeo predstavljanjem publikacije »Kad se digne kuka i motika – fra Luka Ibrišimović i Turci u Požeškoj kotlini«, u nakladi HPD-a »Sokolovac 1898.«. Riječ je o pretisku stripa objavljenog u »Požeškom listu« 1970. godine. Autor teksta (scenarija) je prosvjetni radnik i

planinar Nikola Cvjetković (1934. – 2004.). Tekst je ilustrirao (valjda bivši, ako je sada arhitekt) učenik 4. razreda požeške Gimnazije Miodrag Njegovanović. On se poslije studija arhitekture u Zagrebu vratio u rodnu Požegu, gdje i danas radi.

Strip govori o pobjedi fra Luke Ibrišimovića i njegove narodne vojske nad Osmanlijama 12. ožujka 1688. godine, a dopunjen je tekstom Ivana Jakovine, urednika biblioteke »Papuk« te prilozima publicista i planinara Tomislava Đurića, Miodraga Njegovanovića i Eme Pavlovića. Unutar knjige nalazi se dodatak s izjavama trinaestero javnih djelatnika o knjizi Ivana Jakovine »Fino i naopako Šijačijom« i Plan povijesne jezgre grada Požege s dijelom požeškog vinogorja i Sokolovcem. Objavljen je i preslik karte Požeškog sandžaka iz knjige Nenada Miočanina »Požege i Požeština u sklopu Osmanlijskog carstva«.

Knjižica »Kad se digne kuka i motika...« objavljena je u spomen na 320. obljetnicu pobjede nad Osmanlijama, 310. obljetnicu smrti fra Luke Ibrišimovića-Sokola (nadimak je dobio poslije bitke), 115. obljetnicu podizanja spomenika slavnom fratra u Požezi, 110. obljetnicu organiziranog planinarstva u Požeštini, 75. obljetnicu imena pod kojim djeluje planinarsko društvo, 55. obljetnicu otvorenja planinarskog doma »Lapjak« u Velikoj, te drugih obljetnica koje se zaokružuju tijekom 2008. godine.

Biblioteka »Papuk« utemeljena je 1984. godine kao jedan od oblika aktivnosti požeških planinara. Biblioteka se popunjavala postupno, što je uobičajeno kada se radi dragovoljno i bez novčanih sredstava namijenjenih za tu djelatnost. Prva publikacija bila je knjižica »Ljepote krajolika Požeškog gorja« s tekstom prof. Antuna Petkovića (1903. – 1983.). Istovremeno je bila objavljena i razglednica s reprodukcijom slike Miroslava Kraljevića »Požeška dolina«. Sve to bilo je

posvećeno jubilejima utemeljitelja požeškog planinarstva, povjesničara i pisca Julija Kempfa (1864. – 1934.).

Protjeklo je punih deset godina do obnove rada Biblioteke »Papuk«. Tako 1994. godine izlazi zbirka pjesama požeškog planinara Milana Kaučića pod naslovom »Duge brazde« te zbirka aforizama istog autora. Iste godine objavljena je i publikacija »Zapisi iz požeškog kraja« Rudolfa Helija (1937. – 2002.) te razglednica s crtežom pleterničkog planinara Dragutina Kepića povodom Sleta planinara Slavonije održanog u Dubokoj na Papuku.

Najznačajniji nakladnički projekt Biblioteke »Papuk« svakako je knjiga Rudolfa Helija »Stoljeće požeškog planinarstva 1898. – 1998.«, tiskana 1999. godine. Trećinu knjige čine tekstovi raznih autora s njihovim biografijama, preostali dio je arhivsko gradivo, sve ukrašeno s 34 fotografije.

Zajedničkim nakladničkim trudom »Grafike« d.o.o. Osijek i biblioteke »Papuk« 2000. godine objavljen je putopisni zapis o usponu članova I. požeške visokogorske ekspedicije na najviši vrh Afrike 1997. godine. Knjiga je objavljena pod naslovom »Kilimanjaro, Kilimanjaro«. Voda pohoda i autor publikacije bio je dr. sc. Antun Lovrić, aktualni predsjednik HPD-a »Sokolovac 1898.« u Požegi. Uz obilježavanje 25. obljetnice »Papučkih jaglaca«, prvog proljetnog izleta slavonskih planinara, organiziranog 18. ožujka 2007. sudionicima su ponudeni razni promidžbeni materijali, kao i dvije razglednice s tekstom hrvatskog slikara i književnika Matka Peića, rođenog u Požegi.

Strip »Kad se digne kuka i motika – fra Luka Ibrišimović i Turci u Požeškoj kotlini« ima 128 stranica i prodaje se za 40 kuna.

Ivan Jakovina

PLANINARSKI PUTOVI

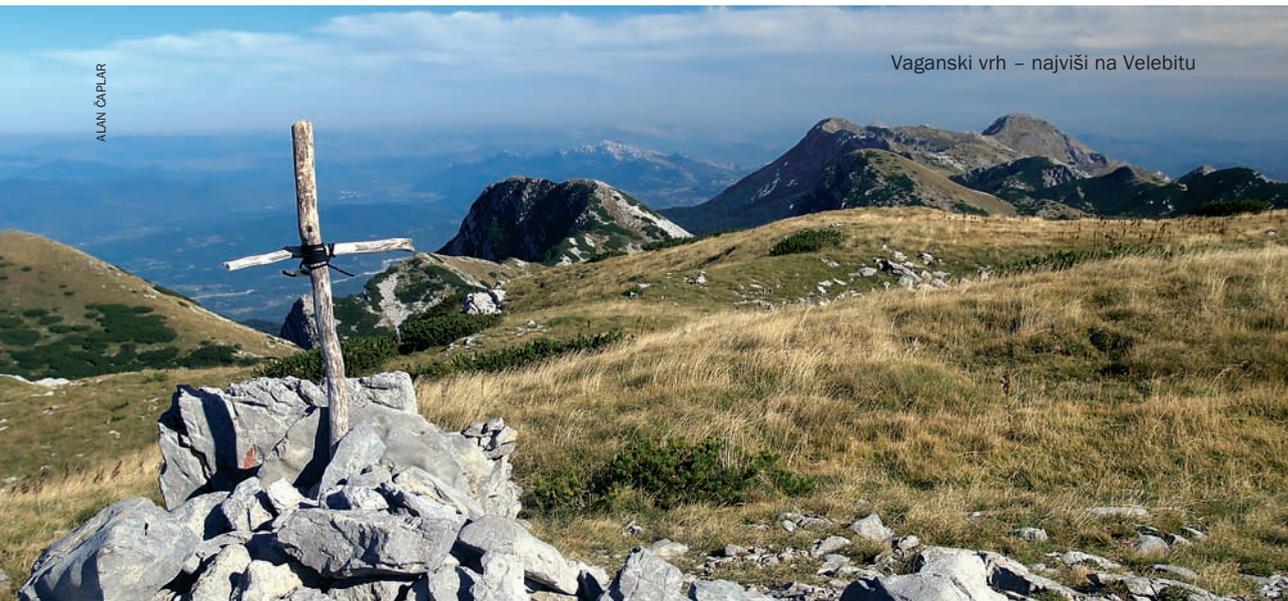
OPREZNO PREMA VAGANSKOM VRHU

Otkako je razminiran stari planinarski put od Bunovca prema Vaganskom vrhu i Svetom brdu, planinari sve češće odlaze tim putem prema najvišim vrhovima Velebita. Prilazna šumska cesta kojom se može doći do Bunovca počinje u Raduču. Treba posebno pripaziti da se kod jedne smiješne skulpture nekog domaćeg umjetnika skrene lijevo, a ne desno (gdje se čini da je put bolji). Staza i prostor uz nju u širini pet metara od Bunovca prema najvišim velebit-

skim vrhovima je razminiran, no radi sigurnosti treba se strogo držati markacije i puta. Postoji i drugi, nešto kraći prilaz iz područja bližeg Štirovcu prema Vaganskom vrhu, no taj se put ne preporučuje jer se zbog šume oštećene vjetrolomom mora prolaziti desetak metara lijevo ili desno od razminiranog puta, što je vrlo opasno. Od Bunovca do Vaganskog vrha, kao i do Svetog brda, može se stići za 2 do 3 sata.

Tomislav Čanić

Vaganski vrh – najviši na Velebitu

40 GODINA VELEBITSKOG BOTANIČKOG VRTA

Godine 1967. započeo je prof. dr. Fran Kušan (1902. – 1972.), nekadašnji urednik »Hrvatskog planinara« i istaknuti član HPD-a, stvarati svoj treći botanički vrt. Prvi je bio pod Tomislavovim domom prije Drugog svjetskog rata, drugi poslije rata u Šrotovoj ulici u Zagrebu za Farmaceutski fakultet, a treći velebitski, u Modrić-dôcu pod Zavižanom. Poslije njegove smrti dugo vremena za Vrt su se brinuli prof. dr. Stjepan Bertović i ing. Božena Klapka, a danas se o njemu brine NP »Sjeverni Velebit«.

U povodu obljetnice otvorena je 20. studenoga u Gradskoj knjižnici u Zagrebu izložba o 40 godina Vrta. Za tu prigodu tiskan je lijepi prospekt s osnovnim podacima i petnaestak slika, a u pripremi je novo izdanje vodiča po vrtu. Za razliku od prvoga, Kušanova vodiča (1971.) i drugoga, Ivančevićeva (1997.), ovaj će biti omašna knjiga od tristotinjak stranica. Napomenimo da je naš časopis obilježio 10 godina postojanja Vrta 1977. studioznom člankom S. Bertovića i suradnika (str. 193), a 20 godina postojanja posebnim prilogom (separatom) broju 3-4 1987. godine, također pod Bertovićevim vodstvom. Sada se radi na tome da bi u ljetnim mjesecima Vrt imao stalnoga profesionalnog nadzornika i tako bi davna zamisao planinara botaničara dobila doličnu zaštitu i gotovo institucionalni značaj.

Željko Poljak

Velebitski botanički vrt u Modrić docu pod Balinovcem

Velebitski botanički vrt 1967. godine; s lijeva: Stjepan Bertović, Fran Kušan i Božena Klapka na mjestu gdje je danas drvena Botanička stanica

CHO OYU – SVEČANI FINALE

Velika dvorana zagrebačkog kazališta »Kerempuh« nije bila dovoljna da 12. studenoga 2007. primi sve koji su željeli vidjeti i poslušati priču članica Prve hrvatske ženske ekspedicije »Cho Oyu«. Organizirane su zato dvije projekcije u istom večernjem terminu – jedna za drugom, no ni to nije bilo dovoljno da se za sve nađe mjesta u dvorani – tražilo se mjesto više. Svi koji su uspjeli na vrijeme pribaviti ulaznice, imali su priliku istinski uživati u vrlo uspješnom multimedijском predstavljaju jedne od najuspješnijih hrvatskih alpinističkih ekspedicija uopće. Program se sastojao od kombiniranog prikazivanja digitalnih fotografija i video snimaka, a živopisni slikovni materijal uživo su komentirale članice ekspedicije te tehnički voditelj Darko Berljak.

Predstavljaju su osim brojnih planinara prisustvovali i predstavnici sponzora i ustanova koje su, svaka na svoj način, omogućile uspjeh ekspedicije. U ime Vlade RH prisustvovala je potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor. Posebno je toplim pljeskom pozdravljena ekipa Državnog hidrometeorološkog zavoda, koja je ekspediciju svakodnevno upoznavala s prognozom vremena za područje Cho Oyua. Na kraju, sve članice ekspedicije izašle su na pozornicu gdje im je predsjednik HPS-a prof. dr. Hrvoje Kraljević redom dodijelio priznanja HPS-a.

Alan Čaplar

24. ZBOR VODIČA HPS-a NA VINICI

Zadnjeg vikenda u listopadu prošle godine, održan je na Vinici iznad Duge Rese 24. zbor vodiča HPS-a. Zboru je prisustvovalo 54 vodiča iz deset stanica vodiča: Slavonija 7, Varaždin 4, Zagreb 3, Karlovac 12, Pula 3, Rijeka 2, Zadar 6, Šibenik 5, Split 9, Makarska 3. Tom prigodom podneseni su izvještaji o radu Komisije za vodiče, svih stanica vodiča, te potkomisije za vodiče društvenih izleta i potkomisije za školovanje vodičkih kadrova, a u raspravi su predložene neke nove smjernice i zadaci za vodičku službu. Nakon zajedničkog ručka održan je sastanak Komisije za vodiče. Članovi Komisije sastavili su zaključke Zbora vodiča koji su pročitani i prihvaćeni, te je predloženo da se sljedeći Zbor održi za dvije godine u Paklenici.

Na Zboru su podijeljene značke vodičima koji su u ove dvije godine položili sve ispite, a to su: Sanja Smodlaka, Natalija Andačić (Zadar), Edgar Andrić (Pula), Zvonimir Kujundžić, Nada Pečić (Split), Mate Protega, Jurijana Radaljac, Joso Gracin (Šibenik) te Ivan Halapir, Marijan Hrastinski, Drago Stupar i Dubravko Pejnović (Varaždin). Pročelnik potkomisije za školovanje vodičkih kadrova Goran Gabrić prikazao je dijapozitive s tečaja za vodiče.

Posebno treba odati priznanje i zahvaliti domaćinima – članovima HPD-a »Vinica« iz Duge Rese i

ALAN ČAPLAR

Sve članice i tehničko vodstvo ekspedicije nagrađeno je priznanjima Hrvatskog planinarskog saveza

VMD
Travel Agency

Adresa: III Cvjetno naselje 20, 10000 Zagreb
tel: 01 6065 840 · fax: 01 6065 841 · e: vmd@vmd.hr
ID HR-AB-01-080038509 | IATA 75321271 | član UHPA

SKIJANJE

Francuska

Val Thorens - 08.-15.03.08
Puy St. Vincent - 22.-29.03.08

TURNO SKIJANJE - Italija, Tarvisio - 16.-23.02.08

Austrija

St. Anton - 08.-15.03.08

NOVO!!! - Kvalitetne transportne vreće za vaše pohode i putovanja

RONJENJE, TREKKING, POHODI...

SINAJ, Uspon na najviši vrh Egipta i Svetu Goru

29.03.2008

RONJENJE U CRVENOM MORU-Liveaboard safari

ožujak/travanj 2008

NEPAL - Nar Phu Trekk

svibanj 2008

KORZIKA, NORVEŠKA, DOLOMITI

svibanj-srpanj 2008

Za detaljne programe i cijene nazovite, pišite, navratite...

www.vmd.hr

**AVIO KARTE ZA VAŠE EKSPEDICIJE
za sve destinacije diljem svijeta**

Lapis Plus d.o.o.
ZASTUPNIK Pro-lux
ZA RH BIH i SLO

Compact dalekozori

Panoramski dalekozori

Monokulari

ZOOM dalekozori

Kompasi

Alu. bat. lampe

BESPLATNI PROSPEKTI 01/4677015

www.lapis-plus.hr

članovima Stanice vodiča Karlovac na ugodnom boravku u njihovom planinarskom domu »Mladen Polović« na Vinici. Darko Luš

ODRŽAN PLANINARSKI FOTO-DIA FESTIVAL U ĐURĐENOVCU

Tradicionalna akcija HPD-a »Sunovrat« iz Đurđenovca održana je 1. i 2. prosinca 2007. već dvanaesti put. Festival je održan u Osnovnoj školi J. J. Strossmayera. Odaziv je bio zadovoljavajući, a kvaliteta radova je vidno napredovala. Velika većina fotografija je izrađena gotovo besprijekorno, pa su samo finese odlučivale tko će ovaj put ponijeti laskavu titulu pobjednika. U projekciji digitalnih fotografija i skeniranih dijapozitiva najuspješniji je bio Slobodan Soldo iz Belišća, a slijede ga Renata David iz Osijeka te Tomislav Marković iz Zagreba. Najuspješnija na izložbi bila je Suzana Vidaković iz Belišća, a drugo i treće mjesto osvojili su Biserka Lacković iz Zagreba te Beliščanin Soldo. Planira se da izložba fotografija preko zime bude postavljena u nekoliko slavonskih gradova.

U nedjelju, poslije festivala, domaćini su goste pozvali na izlet po najistočnijem dijelu Krndije; iz sela Vukojevaca do sela Granice, a potom Slavonskim

planinarskim putom do planinarske kuće Borovik nadomak istoimenog jezera. Domaćini Đakovčani su pripremili čaj, kuhano vino i dovoljno žara za roštilj.

Pokrovitelji Planinarskog dia-festivala 2007. bili su Hrvatski planinarski savez, Poglavarstvo općine Đurdenovac i Osnovna škola J. J. Strossmayera iz Đurdenovca te višegodišnji suradnik, Studio C iz Osijeka.

Antun Kasapović

ISPRAVAK

U prošlom broju »Hrvatskog planinara«, u rubrici »Vijesti« objavljen je tekst o uređivanju planinarskih putova na Kostelskom gorju. Tekst je pogreškom potpisan imenom osobe koja je putem e-maila poslala tekst uredništvu umjesto imenom autora koji ga je napisao. Autor spomenutog teksta je Slavko Dimać.

Ur

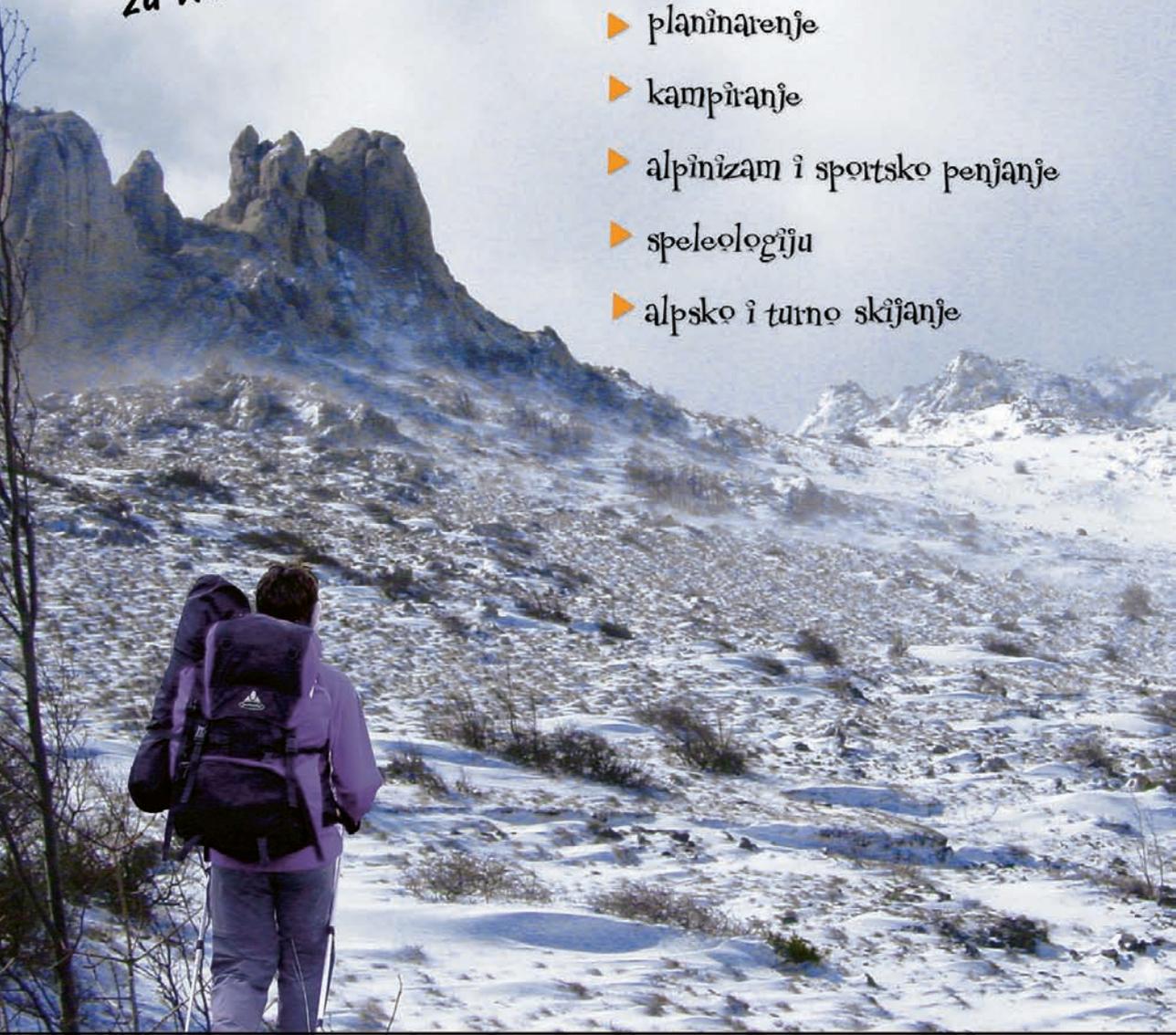
KALENDAR AKCIJA

13. 1.	Tradicionalni pohod na Pliš <i>Klana - Pliš - Lisac</i>	PD 'Pliš', Klana Boris Križan, 051/808-606, 091/51-93-662
13. 1.	Zimski susret planinara na Belecgradu <i>Ivanščica, pl. kuća 'Belecgrad'</i>	HPD 'Belecgrad', Belec Katica Bucifal, 049/460-135 Verica Havočić, 098/16-09-056
19. 1.	Vincekovo u Kutjevu <i>Krndija, kutjevačko vinogorje</i>	PD 'Vidim', Kutjevo Antun Koren, 091/54-59-153, www.pd-vidim.hr
20. 1.	14. zimski uspon na Viševicu <i>Viševica</i>	PD 'Strilež', Crikvenica Josip Pravdica, 051/785-358, josip.pravdica@ri.t-com.hr
20. 1.	Vincekov pohod <i>Međimurje: Toplice Sv. Martin - Mursko Središće</i>	PD 'Bundek', Mursko Središće Sonja Vrišić, sonja.v@vip.hr Zlatko Bahun, zlatko.bahun@ck.t-com.hr
20. 1.	6. zimski pohod Sesvete - Lipa <i>Medvednica, pl. dom 'Lipa'</i>	HPD 'Lipa', Sesvete www.hpdlipa.hr , info@hpdlipa.hr
27. 1.	Zimski pohod Vinica - Martinščak <i>pl. kuća 'Mladen Polović', Vinica - Martinščak</i>	HPD 'Vinica', Duga Resa Antun Goldašić, 099/40-40-743 Moric Vahtarić, moric.vahtaric@ka.t-com.hr
27. 1.	Sunovratovo, dan HPD 'Sunovrat' Đurdenova <i>Krndija</i>	HPD 'Sunovrat', Đurdenovac Antun Kasapović, 031/602-157, 091/56-44-185
1. - 3. 2.	Mirisi mljetskih mjendela <i>Otok Mljet: šetnje po Babinom polju i Goveđarima</i>	PD 'Mljet', Goveđari Marin Perković, 098/470-469, marin.perkovic@du.t-com.hr
u veljači	Planinarski veleslalom <i>Tršće - Frbežari - skijalište Rudnik</i>	HPD 'TRIS klub', Lovran Silvano Raffaelli, 091/76-35-590
2. - 3. 2.	Ekstremova zimska tura <i>Biokovo: Turija - Kimet - Staza</i>	SAK 'Ekstrem', Makarska Dragan Delić, 098/96-87-786, www.ekstrem.hr
9. 2.	Planinarski maskenbal u Velikoj <i>Velika</i>	HPD 'Sokolovac 1898', Požega
17. 2.	Izlet po Pazinskom planinarskom putu <i>Pazin - Stari Draguč - Borut</i>	PD 'Pazinka', Pazin Giovanni Sirotti, 052/621-257, 098/254-183
17. 2.	8. zimski uspon na Bjelolasicu <i>Begovo Razdolje - Bjelolasica</i>	HPD 'Bijele stijene', Mrkopalj Stanislav Horaček, 051/833-429, s.horacek@inet.hr

*Vrhunska oprema
za vrhunske rezultate!*

OPREMA ZA AKTIVAN BORAVAK U PRIRODI:

- ▶ planinarenje
- ▶ kampiranje
- ▶ alpinizam i sportsko penjanje
- ▶ speleologiju
- ▶ alpsko i turno skijanje

Članovima HPS-a na gotovinsko plaćanje odobravamo popust **-10%**
a na jednokratno plaćanje karticama **-5%**